

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет соціології
Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА)»

Спеціальність: 054 Соціологія

Освітня програма: «Соціальні технології»

Освітній ступінь: бакалавр

Кваліфікація: бакалавр з соціології

Авторка:

Мікропуло Ярослава Владиславівна,
студентка 4 курсу

Науковий керівник:

Горбачик Андрій Петрович, доцент,
кандидат фізико-математичних наук,
професор

Бакалаврська робота допущена до захисту
рішенням кафедри методології та методів соціологічних досліджень

Протокол № 14 від «06» червня 2023 р.

Зав. кафедри _____ доц. Сидоров М. В.-С.

Київ 2023

Реєстрація

_____ номер

_____ дата

_____ підпис лаборанта кафедри

Рекомендовано до захисту

_____ підпис наукового керівника

_____ ініціали, прізвище наукового керівника

Результат захисту

_____ оцінка

_____ дата захисту

Голова ЕК

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

Члени ЕК

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

Секретар ЕК

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН	7
1.1. Концептуалізація поняття “академічна доброчесність” та “академічна недоброчесність”	7
1.2. Соціальні наслідки академічної недоброчесності	9
1.3. Академічна доброчесність та аномія	13
1.4. Теорія напруження та її зв’язок з академічною доброчесністю та недоброчесністю	15
1.5. Академічна доброчесність та етос науки Р. Мертона.....	17
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	20
2.1 Дослідницькі питання та гіпотези у дослідженнях академічної недоброчесності та доброчесності	20
2.2 Дизайн дослідження, джерела інформації та методи збору даних у дослідженнях академічної недоброчесності та доброчесності	21
2.3 Методи аналізу даних у дослідженнях академічної недоброчесності та доброчесності	24
РОЗДІЛ 3. СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ДО АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТІ	26
ВИСНОВОК	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44

Додаток 1.	53
Додаток 2. Таблиці.....	55
Додаток 3. Графіки.....	62

ВСТУП

Академічна доброчесність (анг. *academic integrity*) є важливою складовою академічного середовища і може сприйматися як “одна з найважливіших вимог академічної етики й навіть як її синонім” [Bieliauskaitė, 2021]. Вона підтримує безперервність і “прозорість” освітніх процесів, включно з наданням знань, розвитком навичок і формуванням “моральної поведінки майбутніх поколінь” [Nijhof, 2012].

Проблема забезпечення академічної доброчесності наразі є однією з найактуальніших в академічному світі. В останні роки COVID-19 та нові технології кинули виклик навчальним закладам для забезпечення якісного навчального процесу, з впровадженням технологій у навчальний процес та популярністю онлайн-навчання, відхилення від доброчесності почала зростати [Coman, 2020; Holden, 2021; Hollister, 2022; Lahar, 2023]. Своєю чергою брак доброчесності призводить до неетичних практик, які мають деструктивні наслідки для якості й репрезентативності наукових досліджень та навчального досвіду студентів.

Історичний контекст пострадянських країн, зокрема й України, вплинув на ставлення до академічної недоброчесності. Залишки централізованої системи освіти в поєднанні з обмеженими ресурсами та поширеною корупцією сприяли формуванню культури, в якій академічна недоброчесність може бути більш прийнятною або толерантною, тому для українського суспільства забезпечення академічної доброчесності є гострою проблемою, незважаючи на існування законів і нормативних актів, які націлені на сприяння академічній доброчесності, в дійсності їх дотримання часто є слабким або взагалі відсутнє, що в свою чергу створює сприятливе середовище для розвитку академічної недоброчесності (анг. *academic dishonesty, academic misconduct*) в різноманітних її проявах [Luniachek, 2020].

Об'єктом виступає академічна недоброчесність як соціальне явище.

Предметом цього дослідження є ставлення та поведінка студентів щодо академічної недоброчесності в закладах вищої освіти України на прикладі студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Метою даного дослідження є розглянути академічну доброчесність як соціальне явище, а також дослідити ставлення студентів сучасних навчальних закладів до академічної недоброчесності та визначити причини застосування ними неетичних практик під час навчання.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати, чому академічна недоброчесність може бути об'єктом соціологічного дослідження, дослідити її соціальні наслідки
2. Описати чому соціологам важливо вивчати феномен академічної доброчесності, які є соціальні наслідки цього феномену, чому він є важливим для розвитку сучасного суспільства;
3. Проаналізувати академічну недоброчесність як соціальне явище та її відповідність принципам академічного наукового дослідження, описаним Р. Мертоном.
4. Визначити причини порушення академічної доброчесності серед учасників навчального процесу;
5. На основі даних дослідження UNIDOS за 2020, 2021 роки із допомогою програмного забезпечення SPSS дізнатись про ставлення до академічної доброчесності студентів університету КНУ.
6. Запропонувати рекомендації щодо запобігання відтворенню практик академічної недоброчесності серед студентів КНУ на основі отриманих даних.

РОЗДІЛ 1. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

1.1. Концептуалізація поняття “академічна доброчесність” та “академічна недоброчесність”

Академічна доброчесність - це фундаментальний етичний і моральний принцип, що лежить в основі академічного процесу, включаючи чесність, довіру та відповідальність в академічній діяльності, такій як дослідження, викладання, навчання та написання наукових робіт [Bretag, 2016; Guerrero-Dib, 2020]. Він має вирішальне значення для розвитку науки, освіти, економіки та суспільства в цілому, оскільки гарантує автентичність і достовірність знань, заохочує інновації та критичне мислення, а також сприяє справедливості та правосуддю [Bretag, 2016; Peters, 2019]. Дотримання високих стандартів доброчесності веде до прогресу, тоді як неетичні практики перешкоджають йому.

Багато науковців намагалися дати визначення академічної доброчесності, але універсального визначення, яке б повністю охоплювало поняття “академічна доброчесність” не існує. В академічних колах, однак, існує однотайна думка, що академічна доброчесність є фундаментальним етичним принципом, який регулює процес академічної діяльності та поширення академічних знань [Tauginienė, 2019].

Академічна доброчесність передбачає відданість таким цінностям, як чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і сміливість, які створюють спільноту, що прагне до навчання та обміну ідеями [Bretag, 2016; Morris, 2018; Holden, 2021]. Це вимагає відданості всіх зацікавлених сторін академічної спільноти [Institute of Medicine and National Research Council, 2002; Bretag, 2016; Peters, 2019].

Академічна доброчесність є запорукою неупередженого оцінювання знань та навичок студентів. Неетичні практики (наприклад, плагіат, списування на іспитах або видання чужої роботи за свою) підривають систему освіти та призводять до випуску недостатньо кваліфікованих фахівців. Важливо виховувати цінності доброчесності у студентів з раннього віку через навчання та власний приклад.

В даному дослідженні “академічна недоброчесність” передбачає будь-який вид порушення, пов’язаний з формальними академічними процедурами, включаючи, але не обмежуючись, плагіат, фабрикацію, обман, шахрайство, хабарництво, саботаж, видавання себе за іншу особу, змову та перекручування фактів (див. Додаток 1).

Академічна доброчесність вже давно є предметом вивчення в різних дисциплінах. Дослідження традиційно розглядають це питання через психологічну, освітню та юридичну призму. Однак погляд на академічну недоброчесність як на соціологічне явище дає більш повне розуміння її причин і наслідків.

Згідно з Дюркгеймом (1982), соціальні факти - це зовнішні по відношенню до індивіда способи дії, мислення і почуття, які наділені силою примусу. Як соціальний факт, академічна недоброчесність - це не просто індивідуальний акт девіації, але й результат впливу соціальних структур і культурних норм. Ця перспектива дозволяє нам дослідити суспільні процеси та структурні фактори, які сприяють академічній недоброчесності, такі як тиск з боку однолітків, суспільні норми та інституційна політика [Calabrese, 1990].

Академічна недоброчесність не існує у “вакуумі”. Це соціально сконструйоване явище, яке формується суспільними нормами, цінностями та структурами [Gallant, 2008]. Наприклад, суспільства, які цінують конкуренцію та індивідуальні досягнення, можуть ненавмисно сприяти академічній

недоброчесності, створюючи академічне середовище з високим тиском. Більше того, суспільні норми щодо чесності та доброчесності можуть впливати на ставлення студентів до академічної недоброчесності.

Соціальне конструювання академічної недоброчесності також поширюється на те, як вона визначається та карається. Різні суспільства та навчальні заклади можуть мати різні визначення академічної недоброчесності та різні покарання за неї. Наприклад, якщо в одних університетах плагіат визначають суто як копіювання чужої роботи без посилання на джерело, то в інших - як перефразування без належного зазначення авторства. Таким чином, соціальна конструкція академічної недоброчесності формує не лише її поширеність, але й те, як її розуміють та як із нею борються.

Структурні чинники, зокрема інституційна політика та суспільні структури, можуть сприяти академічній недоброчесності. Університети, які не мають чіткої політики щодо академічної доброчесності або не забезпечують її дотримання, можуть ненавмисно сприяти створенню середовища, сприятливого для академічної недоброчесності [McCabe, 2004]. Більше того, суспільні структури, такі як соціальна нерівність, можуть сприяти академічній недоброчесності, створюючи нерівність в освітніх можливостях і ресурсах, що спонукає деяких студентів вдаватися до нечесних способів конкуренції [Teixeira, 2010].

1.2. Соціальні наслідки академічної недоброчесності

Соціологи повинні досліджувати доброчесність та академічну недоброчесність через важливість цих питань для ширших соціальних і культурних цінностей, динаміки влади та нерівності. Академічна недоброчесність підриває фундаментальні принципи створення і поширення знань, які є важливими для просування людського прогресу і добробуту. Вона

також надає нечесним особам несправедливу перевагу, зменшує суспільну довіру до інституцій та підриває репутацію і довіру до академічної спільноти.

Коли дослідники дотримуються принципів доброчесності, наприклад, правильно цитують джерела, не фальсифікують дані й не займаються плагіатом, це дозволяє їм спиратися на достовірні висновки та уникати марних зусиль, спрямованих на відтворення сфальсифікованих результатів. Це сприяє безперервному прогресу в науці та технологіях, який стимулює економіку і покращує життя людей. І навпаки, наукова недоброчесність уповільнює прогрес і шкодить суспільству.

Наприклад, якщо дослідник фальсифікує дані в дослідженні, інші вчені можуть витратити цінний час і ресурси, намагаючись повторити результати або розвинути їх, лише для того, щоб з'ясувати, що початкові висновки були помилковими. Це призводить до уповільнення реального прогресу в цій галузі та виснажує ресурси, які можна було б спрямувати на інші перспективні напрямки досліджень.

Науковий прогрес залежить від здатності покладатися на попередні висновки та використовувати їх для отримання нових знань і подальших відкриттів. Навіть незначні прояви недоброчесності, такі як неналежне цитування джерел або неправильне представлення даних, підривають цей процес. Вони ставлять під сумнів достовірність досліджень і вимагають повторної перевірки роботи, якій варто довіряти, відволікаючи зусилля від подальшого розширення меж знань. У таких галузях, як медицина, технології чи соціальні науки, постійний прогрес має вирішальне значення для покращення медичного обслуговування, зростання добробуту та розв'язання актуальних проблем.

Коли результатами наукових досліджень маніпулюють або їх підробляють, такі результати не відображають реальної картини дійсності і такі дослідження не повинні використовуватися для прийняття подальших рішень щодо певної

галузі знань. Особливо це стосується фальсифікованих досліджень, на які надалі покладаються при формуванні медичних рекомендацій, розробці нових методів лікування чи формуванні державної політики, що може мати катастрофічні наслідки. Наприклад, сфабриковане соціологічне дослідження про причини бідності може призвести до хибних рішень, марнування ресурсів і не сприяти вирішенню реальних проблем. Аналогічно, недостовірні медичні дослідження можуть призвести до небезпечного лікування, що завдасть шкоди пацієнтам.

Загалом, культура доброчесності в дослідженнях прискорює науковий процес, технологічні інновації та прогрес, зокрема і в медицині, що сприяє соціальному та економічному розвитку. І навпаки, брак доброчесності суттєво гальмує науково-технічний прогрес, завдаючи шкоди суспільству.

В освіті академічна доброчесність підтримує цілісність університету та академічної професії, сприяє здійсненню наукової діяльності у відкритий, чесний та відповідальний спосіб [Bretag, 2016]. Якщо студенти списують під час виконання завдань і тестів, вони насправді не засвоюють матеріал і не розвивають навички, які повинні були б отримати. Це призводить до того, що на ринку праці з'являються некомпетентні фахівці, які не можуть адекватно виконувати свою роботу. Наприклад, якщо студенти-медики списують під час навчання, вони стають лікарями, яким бракує необхідних знань і вмінь, щоб правильно діагностувати та лікувати пацієнтів, а це ставить під загрозу людські життя. Загалом, академічна недоброчесність ставить під загрозу якість освіти та компетентність фахівців у всіх галузях.

Академічна недоброчесність підриває важливий зв'язок довіри між викладачами та студентами, а також між самими студентами. Коли студенти списують, це створює атмосферу підозрілості та недовіри, що може зашкодити спільному навчанню та взаємодії між однолітками. З часом ця "ерозія" довіри

може просочитися в соціальні відносини за межами освітнього середовища, що призведе до ширшої суспільної недовіри [Stephens, 2019].

Висококваліфікована та обізнана робоча сила необхідна для функціонування суспільства. Лікарі, інженери, вчителі, дослідники та професіонали в усіх сферах забезпечують прогрес, надають послуги, приймають важливі рішення та формують майбутнє. Якщо порушується доброчесність освіти, ці професії будуть поповнюватися особами, які не мають тих фактичних здібностей, які передбачені їхніми дипломами та посадами. Наслідки для суспільства є далекосяжними: від провальних політик і технологій до криз у сфері охорони здоров'я та економічних втрат. Дотримання доброчесності в освіті має вирішальне значення для підготовки кваліфікованої робочої сили та забезпечення світлого майбутнього.

Також, поширені випадки академічної недоброчесності можуть призвести до девальвації освіти та академічних документів про вищу освіту. Якщо роботодавці або суспільство в цілому втрачають віру в чесність академічних кваліфікацій, це може підірвати цінність і корисність освіти. Це може мати далекосяжні наслідки для соціальної мобільності та економічного прогресу [Bowers, 1964; Hout, 2012].

Академічна недоброчесність може поглиблювати соціальну нерівність. Коли студенти списують, щоб отримати академічні переваги, такі як кращі оцінки або вступ на конкурсні програми, це може створити викривлену систему, яка винагороджує нечесність, а не заслуги. Це не лише підриває справедливість академічних процесів, але й може сприяти посиленню та закріпленню соціальної нерівності [Teixeira, 2010].

Нормалізуючи нечесну поведінку, академічна недоброчесність може формувати викривлені суспільні норми та невірне ставлення до нечесності. Це може призвести до ширшого прийняття неетичних практик у різних аспектах

життя, тим самим змінюючи суспільні цінності та норми [McCabe, 2001]. Символічний інтеракціонізм стверджує, що люди діють на основі символічних значень, які вони отримують від своїх соціальних взаємодій, і ці значення модифікуються через процеси інтерпретації [Blumer, 1986]. Якщо академічна недоброчесність нормалізується в академічному середовищі, це може змінити сприйняття студентами того, що є прийнятною поведінкою. Ця нормалізація може поширитися на ширший суспільний контекст, що потенційно може призвести до виправдання негативних дій, таких як насильство, напад чи звалтування.

Загалом, наслідки академічної недоброчесності виходять далеко за межі окремої особи та академічної установи, впливаючи на суспільство в цілому. Соціальні наслідки є багатограними і охоплюють такі сфери, як міжособистісна довіра, професійна доброчесність, суспільні норми та соціальна нерівність.

1.3. Академічна доброчесність та аномія

Соціологічна теорія аномії може запропонувати значне розуміння академічної доброчесності. В академічному середовищі аномія може проявлятися, коли суспільні чи інституційні норми, такі як принципи академічної доброчесності, є слабкими, нечіткими чи незабезпеченими, що призводить до девіантної поведінки, наприклад, академічної недоброчесності [Merton, 1938].

Академічна аномія виникає тоді, коли структура та регулювання академічного середовища не здатні забезпечити та підтримати цінності, пов'язані з академічною доброчесністю [Coughlan, 2005]. Наприклад, коли академічні установи роблять надмірний акцент на показниках успішності (наприклад, оцінках, публікаціях), не приділяючи належної уваги етичним

аспектам наукової поведінки, це може призвести до академічної аномії. Така розбіжність може породжувати такі види поведінки, як шахрайство, плагіат або фабрикація даних, що суперечать академічній доброчесності [McCabe, 1993].

Інституції відіграють вирішальну роль у підтримці академічної доброчесності, встановлюючи чіткі норми та стандарти поведінки [Gallant, 2008]. Якщо ці норми є слабкими, непослідовними або не застосовуються, це може призвести до стану аномії в установі, що може підірвати академічну доброчесність. Тому академічні установи повинні прагнути створити сильну культуру доброчесності, щоб запобігти аномії та пов'язаній з нею поведінці [McCabe, 2001].

Отже, можна припускати, що академічна аномія, яка виникає через слабкі або нечіткі норми, може потенційно підірвати академічну доброчесність. Тому академічні установи повинні прагнути встановлювати, поширювати та застосовувати чіткі норми, пов'язані з академічною доброчесністю, щоб запобігти стану аномії та сприяти створенню середовища, сприятливого для етичної академічної поведінки.

Таким чином концепція Дюркгейма пропонує ефективний погляд на академічну недоброчесність в Україні через призму аномії. В умовах суспільних перетворень норми та цінності можуть стати нечіткими, що призводить до аномічних станів, в яких може процвітати неетична поведінка, наприклад, академічна недоброчесність [Дюркгейм, 1897]. Пострадянський перехідний період в Україні міг сприяти виникненню таких аномальних станів, створюючи сприятливий клімат для академічної недоброчесності.

1.4. Теорія напруження та її зв'язок з академічною доброчесністю та недоброчесністю

Теорія напруження (анг. Strain Theory), запропонована Робертом Мертоном, забезпечує соціологічну оптику, через яку ми можемо зрозуміти академічну недоброчесність. Теорія Мертона стверджує, що суспільні структури можуть чинити тиск на індивідів, змушуючи їх використовувати нелегітимні засоби, коли їм бракує легітимних засобів для досягнення соціально визначених цілей [Merton, 1938]. У цьому контексті напруга виникає, коли студентів підштовхують до академічної досконалості, за відсутності достатніх ресурсів чи здібностей, що призводить до академічної недоброчесності.

Теорія напруження охоплює п'ять способів адаптації до суспільного тиску: конформізм, інновації, ритуалізм, ретритизм і бунт [Merton, 1938]. В академічному контексті більшість студентів пристосовуються, наполегливо працюючи для досягнення успіху. Однак ті, кому бракує необхідних ресурсів чи здібностей, можуть вдаватися до інновацій - використання нелегітимних засобів, таких як списування чи плагіат, для досягнення академічних цілей.

Таке напружене середовище може бути наслідком суспільного акценту на високих оцінках як мірилі інтелекту та успіху, тиску сім'ї на успішність, конкурентного освітнього середовища та особистих прагнень [Finn, 2004]. Учні можуть відчувати напругу, коли бачать невідповідність між своїми навчальними цілями і здатністю їх досягти, що змушує їх вдаватися до академічно неетичної поведінки [Cochran, 1999; Covell, 2020].

Численні дослідження підтверджують придатність теорії напруження до академічної недоброчесності [Covell, 2020]. Наприклад, дослідження Кокрана та ін. (1999) виявило значний зв'язок між напруженням, що вимірюється академічною незадоволеністю, та списуванням серед студентів коледжів. Аналогічно, дослідження Мелдрума, Янга та Веємана (2009) показало, що стрес,

спричинений академічними вимогами, позитивно корелює зі списуванням, про яке повідомляють самі студенти.

Теорія напруження забезпечує цінну основу для розуміння академічної недоброчесності. Вона підкреслює роль суспільного тиску, структурних обмежень та індивідуальної адаптивності у заохоченні або стримуванні академічно неетичної поведінки. Розуміння цього взаємозв'язку може стати основою для стратегій сприяння академічній доброчесності та зменшення академічної недоброчесності, таких як надання належної академічної підтримки, заохочення до реалістичного цілепокладання та створення освітнього середовища, в якому навчання цінується більше, ніж оцінки [Covell, 2020].

Теорія напруження може стати основою для освітніх стратегій боротьби з академічною недоброчесністю. Визнаючи тиск, з яким стикаються студенти, і потенційну невідповідність між цілями навчання та наявними засобами, освітяни можуть запропонувати допоміжні заходи для зменшення стресу. Це можуть бути програми академічної допомоги, підтримка психічного здоров'я та переорієнтація освітніх цілей, щоб зосередитися на навчанні, а не лише на оцінках.

Більше того, застосування теорії напруження до академічної недоброчесності спонукає нас розглянути ширші суспільні чинники. Непропорційний акцент на академічній успішності як мірилі цінності та успіху сприяє збільшенню стресу, який відчувають студенти. Тому для ефективного вирішення проблеми академічної недоброчесності можуть знадобитися суспільні зміни.

Хоча взаємозв'язок між теорією напруження та академічною недоброчесністю добре підтверджений, необхідні подальші дослідження, щоб вивчити нюанси цього зв'язку. У майбутніх дослідженнях можна було б вивчити, як різні типи стресу (наприклад, пов'язані з академічним, сімейним тиском або тиском з боку однолітків) впливають на академічну недоброчесність. Лонгітюдні

дослідження могли б дати уявлення про те, як з часом розвиваються і взаємодіють стреси та академічна недоброчесність.

Отже, застосування теорії напруження до академічної доброчесності та недоброчесності забезпечує цінну основу для розуміння та вирішення цієї поширеної проблеми. Визнаючи суспільний тиск і структурні обмеження, з якими стикаються студенти, ми можемо працювати над просуванням академічної доброчесності та створенням освітнього середовища, яке сприяє успіху всіх студентів.

1.5. Академічна доброчесність та етос науки Р. Мертона

Академічна доброчесність і недоброчесність вже давно є критично важливими проблемами у вищій освіті, а їхні наслідки поширюються і на наукові дослідження. Принципи наукових досліджень Мертона (1942) забезпечують вагому основу для розуміння цих питань у ширшому контексті. З'ясовуючи зв'язок між академічною доброчесністю, недоброчесністю та принципами Мертона, ми прагнемо пролити світло на потенціал для покращення практики та розуміння наукових досліджень.

Академічна доброчесність включає чесність, довіру, справедливість, повагу, відповідальність і сміливість [McCabe, 2004]. Це важливий аспект наукового етосу, який Мертон [Merton, 1973] визначає як набір інституційних імперативів, моральних норм та етичних принципів, що регулюють поведінку науковців.

На противагу цьому, академічна недоброчесність включає такі види поведінки, як плагіат, шахрайство та фабрикація даних [McCabe, 2001]. Ці протилежні поняття є центральними у проведенні наукових досліджень, впливаючи на якість, достовірність та впливовість наукових результатів.

Принципи наукового дослідження Мертона (1942), які часто називають мертонівськими нормами, складаються з чотирьох ключових постулатів: універсалізм, комуналізм, незацікавленість та організований скептицизм. Ці норми, хоча й ідеалістичні, забезпечують стандарт, до якого повинні прагнути дослідники.

Зв'язок між академічною доброчесністю і принципами Мертона очевидний. Наприклад, універсалізм, який стверджує, що наукові твердження повинні оцінюватися на основі заздалегідь встановлених безособових критеріїв, резонує з принципами справедливості та поваги, що лежать в основі академічної доброчесності. Він виступає за неупереджене оцінювання досліджень, незалежно від особистих якостей чи приналежності дослідника [Merton, 1973]. Це заохочує повагу до всіх дослідників та їхньої роботи, що є важливим аспектом академічної доброчесності.

І навпаки, академічна недоброчесність, зокрема фабрикація даних, прямо суперечить принципу незацікавленості, який вимагає, щоб науковці діяли на благо суспільного знання, а не заради особистої вигоди. Такий принцип я комуналізм, згідно з яким наукові відкриття мають бути спільним надбанням, є центральним для академічної доброчесності. Він сприяє прозорості та перешкоджає егоїзму в науковій спільноті [Ziman, 2002]. Очікується, що дослідники будуть відкрито ділитися своїми здобутками, сприяючи створенню середовища співпраці, яке розвиває знання. Це відображає принципи довіри, справедливості та відповідальності, які лежать в основі академічної доброчесності.

Однак зв'язок між академічною недоброчесністю та нормами Мертона не такий прямий. Наприклад, організований скептицизм, який заохочує критичну перевірку наукових тверджень, може ненавмисно призвести до культури недовіри, потенційно сприяючи неетичним практикам, оскільки дослідники

можуть відчувати себе змушеними змінювати результати, щоб відповідати очікуванням [Anderson, 2007].

Розуміння взаємозв'язку між академічною доброчесністю, недоброчесністю і принципами Мертона має значні наслідки для практики і культури наукових досліджень. Воно вказує на потребу в надійній політиці академічної доброчесності, активному навчанню етичним дослідницьким практикам та дослідницькій культурі, яка підтримує норми Мертона, але водночас визнає їхні потенційні непередбачувані наслідки.

Крім того, майбутні дослідження можуть вивчити роль інституційних чинників у посередництві між академічною доброчесністю, недоброчесністю та принципами Мертона. Наприклад, чи впливає інституційна культура, яка наголошує на конкуренції, а не на співпраці, на дотримання норм Мертона?

Взаємозв'язок між академічною доброчесністю, недоброчесністю та принципами Мертона є складним, але важливим для розуміння ландшафту наукових досліджень. У міру того, як ми рухаємося вперед, дуже важливо продовжувати ретельно вивчати і повторно аналізувати цей взаємозв'язок, спираючись на принципи Мертона, а також визнавати і вирішувати проблеми, пов'язані з можливістю їх неправильної інтерпретації або зловживання ними.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1 Дослідницькі питання та гіпотези у дослідженнях академічної недоброчесності та доброчесності

Вивчаючи академічну недоброчесність і доброчесність, дослідники часто досліджують такі аспекти, як індивідуальна мотивація, інституційні чинники, соціокультурний контекст та ефективність превентивних заходів.

Більшість соціологічних досліджень академічної недоброчесності та доброчесності мають на меті зрозуміти, чому студенти вдаються до практик академічної недоброчесності. Дослідницькі питання часто стосуються вивчення ставлення, цінностей та переконань студентів щодо списування та доброчесності. Наприклад, питання дослідження може звучати так: «Як студенти ставляться до академічної недоброчесності і як це ставлення впливає на ймовірність того, що вони будуть списувати?» [McCabe, 2001].

У зв'язку з цим популярною є гіпотеза про те, що виправдання студентами списування часто ґрунтується на їх сприйнятті його поширеності та прийнятності серед їхніх однолітків [Bowers, 1964]. Звідси випливає припущення, що якщо студенти вважають, що списування є поширеним і допустимим явищем, вони з більшою ймовірністю будуть списувати самі.

Досить часто в ході досліджень вивчають також вплив різних інституційних чинників на академічну недоброчесність. Поширеним дослідницьким питанням у цій тематиці є таке: «Як інституційні характеристики, так наявність кодексу честі або сприйняття суворості покарань, впливають на академічну недоброчесність?» [McCabe, 1997}.

Такі дослідники, як Маккейб і Тревіньо (1997), висунули гіпотезу, що в школах із суворим дотриманням кодексу честі рівень академічної

недоброчесності є нижчим. Вони стверджували, що інституційна політика відіграє значну роль у формуванні ставлення та поведінки учнів щодо списування.

Упродовж останніх років значну увагу привертає вплив соціокультурних чинників на академічну недоброчесність. У цьому випадку дослідницькі питання можуть звучати так: «Як культурне походження студентів впливає на їхні ставлення та поведінку стосовно академічної недоброчесності?» [Harding, 2001].

Хардінг та ін. (2001) висунули гіпотезу, що студенти з країн з високим індексом дистанції влади та культури колективізму більш схильні до академічної недоброчесності. Автори припустили, що культурні цінності та норми можуть формувати погляди студентів на академічну недоброчесність.

Останнім актуальним дослідницьким питанням є ефективність інтервенцій, спрямованих на запобігання академічній недоброчесності та сприяння академічній доброчесності. Приміром, «Які типи втручань є найбільш ефективними для зниження рівня академічної недоброчесності?». [McCabe, 2012].

Одна з поширених гіпотез полягає в тому, що найбільш ефективними є комплексні, різносторонні втручання, що включають як превентивні, так і каральні заходи. Наприклад, McCabe та ін. (2012) припустили, що наявність кодексів честі в поєднанні з комплексними освітніми програмами з академічної доброчесності ефективно знижує рівень академічної недоброчесності.

2.2 Дизайн дослідження, джерела інформації та методи збору даних у дослідженнях академічної недоброчесності та доброчесності

Проводячи дослідження академічної недоброчесності та доброчесності, соціологи використовують різні дизайни досліджень, джерела інформації та методи збору даних, щоб зібрати всебічну та достовірну інформацію. Це

допомагає відповісти на дослідницькі питання та перевірити гіпотези у найбільш надійний та валідний спосіб.

Дизайн дослідження - це загальна стратегія, яку дослідник використовує для інтеграції різних компонентів дослідження в послідовний і логічний спосіб. При вивченні таких явищ як академічна недоброчесність та доброчесність застосовують як кількісні, так і якісні дослідження.

Кількісні дослідження, зазвичай, передбачають збір числових даних для перевірки конкретних гіпотез. Наприклад, у знаковому дослідженні Маккейба, Тревіньо та Баттерфілда (2001) було застосовано дизайн перехресного опитування для збору даних від понад 6000 студентів у 31 навчальному закладі в один і той самий момент часу. Цей дизайн дозволив їм встановити поширеність поведінки, пов'язаної з шахрайством, і виявити зв'язок між шахрайством і різними предикторними (незалежними) змінними, такими як наявність в навчальному закладі кодексу честі.

З іншого боку, якісна стратегія має на меті отримати глибоке розуміння досвіду та поглядів студентів. У своєму дослідженні 2007 року Хардінг та ін. застосували якісний дизайн, який включав фокус-групи та індивідуальні інтерв'ю зі студентами інженерних та гуманітарних спеціальностей, щоб зрозуміти їхнє ставлення до списування та фактори, які впливають на їхню поведінку.

В своєму дослідженні Бретаг та ін. (2018) провели якісні інтерв'ю зі студентами, щоб дослідити їхнє сприйняття та досвід щодо контрактного шахрайства. Дослідження виявило різні теми, пов'язані з мотивацією, раціоналізацією та етичними міркуваннями, пов'язаними з контрактним шахрайством.

В іншому дослідженні Харда, Конвея та Морана (2006) за допомогою аналізу документів було вивчено політику академічної доброчесності у 300 навчальних

зкладах, що дозволило виявити відмінності у змісті та впровадженні цієї політики.

Змішані методи поєднують елементи кількісних та якісних досліджень, що дає змогу отримати більш повне розуміння досліджуваної проблеми. Наприклад, Маккейб і Тревінью (1997) використовували змішані методи, поєднуючи опитування з інтерв'ю, щоб вивчити вплив кодексів честі на поведінку студентів, які списують.

У змішаному за методом дослідженні Barnes та ін. (2019) поєднали кількісні дані опитування з якісними інтерв'ю для вивчення сприйняття академічної доброчесності серед студентів старших курсів. Кількісне опитування забезпечило широке розуміння поширеності академічної недоброчесності та ставлення до неї, тоді як якісні інтерв'ю поглибили розуміння мотивацій, виправдань студентів та контекстуальних факторів.

Серед первинних джерел інформації можна назвати студентів, викладачів та співробітників, які безпосередньо розповідають про свій досвід, ставлення та поведінку, пов'язану з академічною недоброчесністю.

Вторинні джерела можуть бути використані для доповнення первинних даних. Вони можуть включати інституційні документи, такі як кодекси честі, дисциплінарні записи та навчальні плани, які можуть дати уявлення про інституційний контекст феномену академічної недоброчесності в освітньому закладі.

Опитування широко використовуються для швидкого та ефективного збору великих обсягів даних. Вони часто включають закриті запитання про досвід респондентів та їхнє ставлення до академічної недоброчесності.

Інтерв'ю та фокус-групи, натомість, дозволяють глибше дослідити погляди учасників. Ці методи були використані Хардінгом та ін. (2007) для глибшого розуміння факторів, що впливають на поведінку студентів.

Дослідники також можуть використовувати онлайн-опитувальники, особливо коли вивчають академічну недоброчесність в Інтернеті або прагнуть зібрати дані від географічно розпорошеного населення.

2.3 Методи аналізу даних у дослідженнях академічної недоброчесності та доброчесності

Для роботи з кількісними даними дослідники зазвичай використовують статистичне програмне забезпечення для проведення як описового, так і пояснювального статистичних аналізів.

Описова статистика узагальнює та спрощує дані і включає показники центральної тенденції (наприклад, середнє, медіана, мода), дисперсії (наприклад, розмах, стандартне відхилення, дисперсія) та розподіл частот. Наприклад, у дослідженні McCabe, Treviño та Butterfield (2001) описову статистику використовували для опису поширеності різних видів поведінки, пов'язаної зі списуванням, серед студентів.

Індуктивна статистика (анг. inferential statistics), з іншого боку, дозволяє дослідникам робити висновки про генеральну сукупність на основі даних вибірки і статистично перевіряти гіпотези. Зокрема, в дослідженнях застосовують такі методи як кореляційний аналіз, критерії хі-квадрат та t-критерій Стьюдента, аналіз рівняння регресії та дисперсійний аналіз (ANOVA).

Метод ANOVA використовувався в дослідженні МакКейба, Тревіно та Баттерфілда (2001). У цьому дослідженні було використано ANOVA для порівняння рівнів академічної недоброчесності серед різних демографічних груп і було виявлено значні відмінності.

Цей метод є корисним для дослідження академічної недоброчесності, оскільки дозволяє дослідникам виокремити вплив певних факторів на

академічну недоброчесності, контролюючи інші. Він також допомагає визначити потенційні рушійні сили академічної недоброчесності, які можуть відрізнятися в різних групах населення.

Незважаючи на те, що ANOVA може показати, що принаймні одна група відрізняється від інших, він не визначає, яка саме група (групи) відрізняється від інших. Щоб з'ясувати, які саме групи відрізняються після отримання значущого ANOVA, потрібно виконати Post hoc аналіз результатів множинного порівняння середніх (наприклад, Тест Тьюкі адитивності (анг. Tukey's range test), Корекція Бонферроні (анг. Bonferroni correction), Scheffé's method і т.д.) [Myers, 2010; Field, 2013].

У дослідженні McCabe та Treviño (1997) було проведено регресійний аналіз для вивчення взаємозв'язку між різними предикторами (зокрема, сприйняттям поведінки однолітків, сприйняттям серйозності покарань, наявністю кодексу честі) та поведінкою, про яку повідомляли самі учні.

Якісні дані зазвичай аналізують за допомогою таких методів, як тематичний аналіз, дискурс-аналіз або обґрунтована теорія.

Тематичний аналіз використовується для виявлення, аналізу та представлення закономірностей (тем) у даних. Він включає в себе процес кодування даних, виявлення тем, перегляд тем, визначення та називання тем, а також підготовку остаточного звіту.

Дискурс-аналіз фокусується на мові та її використанні в контексті соціальних взаємодій, тоді як обґрунтована теорія передбачає систематичне генерування теорії на основі даних.

Наприклад, у дослідженні Хардінга та ін. (2007) стенограми фокус-груп та інтерв'ю були проаналізовані з використанням підходу обґрунтованої теорії, щоб визначити ключові фактори, що впливають на ставлення студентів до списування.

РОЗДІЛ 3. СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ДО АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТІ

Академічна недоброчесність є значною проблемою в освітній сфері. Незважаючи на активні зусилля, спрямовані на боротьбу з її проявами, їхня поширеність залишається високою, що вимагає всебічного розуміння ставлення та практик студентів, їхніх причин, а також взаємозв'язку між їхніми ставленням та практиками.

Академічна недоброчесність є складним питанням, і ставлення студентів до неї різняться. Було проведено численні дослідження, щоб зрозуміти ставлення студентів до академічної недоброчесності. Маккейб, Тревіно та Баттерфілд (2001) виявили, що студенти, які сприймають списування як поширене та прийнятне явище, більш схильні самі списувати або займатися плагіатом. Дослідження також показало, що багато студентів не розглядають списування як серйозну проблему, а деякі навіть вважають, що списування необхідне для досягнення успіху [McCabe, 2001]. Аналогічно, дослідження Ройго і Касо (2005) показало, що хоча більшість студентів визнають, що плагіат - це неправильно, багато хто не вважає його серйозним правопорушенням.

Інші фактори, що впливають на ставлення, включають індивідуальні характеристики, такі як стать, вік та академічна успішність, а також культурні та контекстуальні фактори, такі як інституційна політика та сприйняття суворості покарань [Whitley, 1998; Whitley, 1999; Hrabak, 2004; Malik, 2023].

Однак не всі студенти, які позитивно ставляться до академічної недоброчесності, вдаються до неї. Деякі студенти можуть мати позитивне ставлення, але зрештою вирішують не списувати. Наприклад, студенти, для яких академічна доброчесність є основною цінністю, можуть вирішити не списувати,

навіть якщо вони вважають, що академічна недоброчесність поширена серед їхніх однолітків.

Неетичні практики серед студентів можуть варіюватися від копіювання домашнього завдання друга до купівлі есе на онлайн-сервісах [Walker, 2012; Newton, 2016; Draper, 2021].

Більше того, поява цифрових технологій створила нові можливості для академічної недоброчесності.

Також з'явилися веб-сайти, що пропонують послуги з написання есе, курсових, дипломних та інших видів робіт, відомі як “контрактне шахрайство” (анг. “contract cheating”) [Rosamond, 2002; Lancaster, 2016; Bretag 2018]. У дослідженні Bretag (2018) зазначається, що такий вид неетичних практик, коли студенти платять комусь іншому за виконання своїх завдань, викликає дедалі більше занепокоєння й ще більше підриває академічну доброчесність. Таким чином, цифрове середовище сприяло як традиційним формам академічної недоброчесності, так і появі нових форм. Нові технології значно спрощують плагіат та копіювання чужих робіт [Rosamond, 2002]. Стало легко знаходити та копіювати інформацію з різних джерел, перекладати та перефразовувати її, перевірка на плагіат стала складнішою [Newton, 2016].

Крім того, Інтернет дає можливість студентам кооперуватися неналежним чином, обмінюючись відповідями або працюючи разом над індивідуальними завданнями [Harper, 2021]. Все це негативно впливає на академічну доброчесність і призводить до збільшення випадків неетичної поведінки серед студентів і дослідників [Rosamond, 2002]. Однак технології також можуть допомогти підтримувати академічну доброчесність, наприклад, за допомогою систем виявлення плагіату.

Пандемія COVID-19 змусила навчальні заклади перейти від традиційного очного навчання до онлайн-платформ [Crawford, 2020; Hasri, 2022; Malik, 2023].

Цей раптовий перехід призвів до низки викликів, включаючи зростання можливостей для академічної недоброчесності [Hasri, 2022]. Наприклад, дистанційне навчальне середовище полегшило студентам можливість списувати під час онлайн-оцінювання, неналежним чином кооперуватися або використовувати сторонні ресурси [Rettinger, 2009; Daniel, 2020; Hasri, 2022].

Крім того, пандемія спричинила зростання стресу і тривоги серед студентів, що може сприяти підвищенню ймовірності академічної недоброчесності, оскільки студенти можуть відчувати більший тиск, що спонукає їх до неетичних практик через труднощі адаптації до онлайн-навчання [Son, 2020]. Наприклад, студенти можуть відчувати себе перевантаженими обсягом роботи в онлайн середовищі. Це може призвести до того, що студенти будуть списувати, щоб не відставати від своїх однолітків.

Існує чіткий зв'язок між ставленням студентів до академічної недоброчесності та їхніми практиками. Студенти, які вважають, що академічна недоброчесність є прийнятною, більш схильні до неї. Також виявлено, що студенти, які списували на іспитах, більш позитивно ставляться до академічної недоброчесності, ніж ті, хто не списував.

Більше того, студенти, які вдаються до практик академічної недоброчесності, з більшою ймовірністю продовжуватимуть це робити в майбутньому. Дослідження Ройго і Касо (2005) показало, що студенти, які вдаються до академічної недоброчесності, з більшою ймовірністю зроблять це знову в майбутньому.

Дане дослідження має на меті зрозуміти ставлення до академічної доброчесності студентів КНУ на основі даних дослідження UNIDOS, проведеного у 2020 та 2021 роках. Дослідження проводилося за допомогою онлайн-опитування, а аналіз буде здійснено за допомогою програмного забезпечення SPSS. Через об'ємний характер анкети вона була розділена на

частини, і лише підгрупі учасників були поставлені запитання, що стосуються академічної доброчесності. У 2020 році ця підгрупа становила 1706 респондентів, а у 2021 році - 1142 респонденти. Значення відповідних змінних для тих, кому ці запитання не ставилися, розглядалися як пропущені значення системи. Це метод «split-half», коли випадкова половина вибірки була обрана для відповідей на запитання щодо академічної доброчесності. Отже, пропорції респондентів з різних факультетів можуть бути недостатньо точно відображені в цьому дослідженні.

Гіпотеза 1: Існує зв'язок між факультетом (інститутом) та рівнем академічної недоброчесності (Різні факультети можуть мати різну академічну культуру, вимоги або рівень стресу, що впливає на поширеність академічної недоброчесності)

Згідно з проаналізованими даними (див. Таблиця 1.1, Таблиця 1.2, Графік 1.1), відсоток студентів, які повідомили, що завантажують готові роботи з Інтернету та видають їх за власні (відповіді «Так»), значно відрізняється на різних факультетах. Це дійсно підтверджує результати тесту хі-квадрат, який свідчить про те, що існує значний зв'язок між факультетом, на якому навчається студент, і тим, чи скачує він готові роботи з інтернету та видає їх за свої.

Наприклад, на факультетах, де більша частка студентів зізнається в такій поведінці, є такі факультети, як механіко-математичний:

- Механіко-математичний факультет (близько 24,7%)
- Хімічний факультет (близько 20,5%)
- Факультет інформаційних технологій (ФІТ) (приблизно 12,5%)

З іншого боку, є факультети з меншим відсотком студентів, які допускають таку поведінку:

- Військовий інститут (ВІКНУ) (близько 10%)

- Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ) (близько 7,1%)
- Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби (приблизно 12,5%).

Ці відмінності можуть свідчити про те, що культура або норми академічної чесності дійсно можуть відрізнятися на різних факультетах. Однак на поведінку студентів можуть впливати й інші фактори, які не були включені до цього аналізу.

З огляду на це, навіть на факультетах з найвищим показником студентів, які повідомляють про таку поведінку, більшість студентів не визнають її, що свідчить про те, що, незалежно від факультету, більшість студентів не повідомляють про цю форму академічної недоброчесності.

Крім того, хоча статистичний аналіз свідчить про значний зв'язок, коефіцієнти кореляції Пірсона та Спірмена вказують на слабкий зв'язок між факультетом та рівнем академічної недоброчесності, що означає, що факультет, на якому навчається студент, не є сильним предиктором того, чи буде він вдаватися до цього виду академічної недоброчесності.

З огляду на надані вихідні дані (див. Таблиця 1.3, Таблиця 1.4, Графік 1.2, Графік 1.3), ми можемо дослідити закономірності щодо випадків списування на різних факультетах або в різних інститутах.

Виходячи з результатів тесту хі-квадрат та наданих даних про частоту, можна зробити висновок, що існує певна варіативність у частоті випадків списування, про які повідомляють самі студенти, на різних факультетах.

Однак коефіцієнти кореляції Пірсона та Спірмена є дуже низькими (0,051 та 0,052 відповідно) і не є статистично значущими на рівні 0,05 ($p = 0,084$ для Пірсона, $p = 0,078$ для Спірмена). Це свідчить про відсутність зв'язку між

факультетом, на якому навчаються студенти, та кількістю випадків списування, про які вони повідомили.

З першого погляду на дані видно, що деякі факультети мають більшу частку студентів, які повідомляють про те, що вони «часто» або «дуже часто» списують. Наприклад, у Навчально-науковому центрі «Інститут біології та медицини» 38 студентів повідомили, що списують «часто» або «дуже часто», із 135 респондентів. Це значно більше, ніж, наприклад, на факультеті інформаційних технологій (ФІТ), де лише 19 з 72 респондентів повідомили, що списують «часто» або «дуже часто».

Однак важливо також зазначити, що розмір вибірки для різних факультетів дуже різниться. Наприклад, з Навчально-наукового інституту державного управління та державної служби було отримано лише 8 відповідей, тоді як з Навчально-наукового інституту філології - 143. Це означає, що результати для одних факультетів є більш надійними, ніж для інших.

Таким чином, отримані дані свідчать про те, що між факультетами можуть існувати відмінності в кількості випадків списування, про які студенти повідомили самі. Однак ці відмінності не є значними, а статистичні показники свідчать про те, що будь-який зв'язок є дуже слабким. Це означає, що хоча факультет, на якому навчаються студенти, може мати певний вплив на ймовірність того, що вони будуть списувати, він, швидше за все, не є основним фактором. Інші фактори, не включені в цей аналіз, можуть мати більший вплив на академічну недоброчесність студентів. Крім того, результати слід інтерпретувати з обережністю через потенційні проблеми з тестом χ^2 -квадрат (як зазначалося в початковому аналізі) та різницю в розмірах вибірок на різних факультетах.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що, незважаючи на те, що існують помітні відмінності в показниках академічної недоброчесності

між факультетами, ці відмінності не є значущими, що свідчить про слабкий зв'язок між факультетом, на якому навчаються студенти, та ймовірністю списування або видавання скачаної роботи за свою власну. Крім того, дані вказують на те, що незалежно від факультету, більшість студентів не вдаються до таких нечесних практик. Таким чином, хоча факультет, на якому навчаються студенти, може мати певний вплив, він не є сильним предиктором академічної недоброчесності. Інші фактори, які не оцінювалися в цьому аналізі, можуть мати більший вплив. Результати слід інтерпретувати з обережністю через потенційні проблеми з тестом хі-квадрат та різницю в розмірах вибірок на різних факультетах.

Для кращого розуміння цієї поведінки може бути корисним більш комплексне дослідження, що включає інші потенційно впливові фактори. Отримані дані свідчать про те, що може бути корисним провести подальші дослідження причин академічної недоброчесності на факультетах, які повідомляють про вищі показники списування.

Гіпотеза 2: Рівень задоволеності якістю освіти в університеті впливає на поширеність академічної недоброчесності. (Низька задоволеність може бути мотивацією для студентів вдаватися до недоброчесних практик)

Результати нашого статистичного аналізу щодо змінних «Загалом, наскільки Ви задоволені своїм навчанням сьогодні?» та «Як часто Вам доводилося списувати на іспиті чи заліку протягом останнього навчального семестру?» можна інтерпретувати наступним чином (див. Таблиця 2.1, Таблиця 2.2).

Коефіцієнти кореляції Пірсона та Спірмена є від'ємними (-0,248 та -0,245 відповідно). Це означає, що існує негативна кореляція між задоволеністю навчанням та схильністю до списування на іспитах чи заліках, тобто зі зменшенням задоволеності зростає схильність до списування. Хоча кореляція не

є сильною, вона є помірною і статистично значущою. Це свідчить про те, що студенти, які більш незадоволені своїм навчанням, більш схильні до списування, хоча зв'язок не є достатньо сильним.

Тести хі-квадрат (критерій хі-квадрат Пірсона та відношення правдоподібності) дають дуже значущі р-значення, що вказує на статистично значущий зв'язок між двома змінними (задоволеність навчанням та списуванням). Аналогічно, тест на лінійну взаємозалежність (анг. Linear-by-Linear Association) також дає високозначущі р-значення, що вказує на значущий лінійний зв'язок.

Спостерігаючи за результатами опитування (див. Графік 2.1, Графік 2.2), стає зрозуміло, що зі збільшенням частоти обману («Ніколи» до «Дуже часто»), розподіл задоволеності зміщується в бік меншої задоволеності. Наприклад, серед тих, хто списує «Дуже часто», найвищі показники у категоріях «Рівною мірою задоволений і не задоволений», «Скоріше не задоволений» і «Зовсім не задоволений», а найнижчі - у категорії «Цілком задоволений». Ті, хто ніколи не обманює, навпаки, мають найвищі показники в категоріях «Цілком задоволені» та «Скоріше задоволені».

Отже, можна зробити висновок, що задоволеність якістю освіти в університеті суттєво пов'язана з поширеністю академічної недоброчесності. Чим більше студент незадоволений своїм навчанням, тим більша ймовірність того, що він буде списувати, хоча кореляція є помірною і не абсолютною. Цей зв'язок є лінійним і статистично значущим. Ці дані свідчать про те, що заходи, спрямовані на підвищення рівня задоволеності студентів навчанням, можуть також сприяти зниженню рівня академічної недоброчесності.

Наведені дані (див. Таблиця 2.3, Таблиця 2.4, Графік 2.3) демонструють чітку тенденцію між рівнем задоволеності якістю освіти в університеті та

поширеністю академічної недоброчесності, зокрема в контексті скачування готових студентських робіт з Інтернету та представлення їх як власних.

Якщо проаналізувати цифри, то вимальовується певна закономірність. Студенти, які повідомляють, що «повністю задоволені» своїм навчанням, також демонструють найнижчий відсоток академічної недоброчесності (приблизно 5,32%). Зі зниженням рівня задоволеності частка студентів, які повідомляють про академічну недоброчесність, має тенденцію до зростання. Серед тих, хто «скоріше задоволений», приблизно 6,87% повідомили про нечесність. Ця цифра зростає до 12,5% серед тих, хто «однаково задоволений і не задоволений», і далі до 16,67% серед тих, хто «скоріше не задоволений». Найвищий рівень недоброчесності спостерігається серед тих, хто «зовсім не задоволений» - близько 29,9%.

Хоча ця тенденція є помітною, також варто зазначити, що переважна більшість студентів у кожній категорії не вдаються до такої форми академічної недоброчесності.

Однак коефіцієнти кореляції Пірсона та Спірмена (-0,183 та -0,181 відповідно) вказують на негативну, але слабку кореляцію, що свідчить про те, що хоча зв'язок і існує, задоволеність навчанням не є сильним предиктором академічної недоброчесності.

Отже, існує слабкий, але статистично значущий негативний зв'язок між задоволеністю навчанням в університеті та частотою академічної недоброчесності у формі завантаження готових робіт з Інтернету. Це свідчить про те, що зусилля, спрямовані на підвищення якості освіти та задоволеності студентів, можуть сприяти зниженню рівня академічної недоброчесності, але інші фактори, не включені в цей аналіз, також можуть відігравати значну роль. Подальші дослідження були б корисними для розуміння спектру факторів, що

впливають на академічну недоброчесність, і потенційних стратегій для її подолання.

Обидва аналізи демонструють чітку негативну кореляцію між задоволеністю студентів навчанням та поширеністю академічної недоброчесності, включаючи списування на іспитах та завантаження готових робіт з Інтернету. Кореляція, хоча і є статистично значущою, є слабкою або помірною, що свідчить про те, що хоча задоволеність студентів може впливати на академічну недоброчесність, вона не є єдиним або найпотужнішим предиктором цього явища. Це означає, що заходи, спрямовані на підвищення рівня задоволеності студентів, можуть допомогти знизити рівень академічної недоброчесності, але інші невраховані фактори також відіграють значну роль. Тому для ефективної боротьби з академічною недоброчесністю потрібні ширші стратегії, які виходять за межі підвищення рівня задоволеності студентів.

Представлені дані (див. Графік 3, Графік 4) відображають зв'язок між гендером та поширеністю академічної недоброчесності у 2020 та 2021 роках. Представлено дві форми академічної недоброчесності: завантаження готових робіт з Інтернету та видача їх за власні, а також списування під час іспиту чи заліку.

Якщо говорити про завантаження готових робіт з Інтернету, то бачимо, що у 2021 році про цю форму академічної недоброчесності у більшій мірі повідомили студенти-чоловіки (18,66%) порівняно зі студентками-жінками (8,76%). У 2020 році тенденція була схожою: більша частка студентів-чоловіків (18,22%) зізналася в такій поведінці порівняно зі студентками (13,79%).

Щодо частоти списування на іспиті чи заліку, ми спостерігаємо цікаві закономірності. В обох дослідженнях, і 2020 року і 2021 року, студентки-жінки частіше, ніж студенти-чоловіки, відповідали «дуже часто» та «часто» на питання про списування на іспитах. Однак, вищий відсоток студентів-чоловіків

повідомили, що списували «іноді», «вкрай рідко» та «ніколи» порівняно зі студентами-жінками. Це свідчить про те, що, хоча менша частка студенток списує, але в той же час ті, хто списує, схильні робити це частіше.

Важливо враховувати, що пандемія COVID-19 розпочалася у 2021 році і, можливо, вплинула на цю поведінку через перехід до онлайн-навчання та пов'язані з цим виклики.

Отже, дані свідчать про те, що гендер дійсно впливає на поширеність академічної недоброчесності, але цей зв'язок є складним і відрізняється залежно від конкретного типу недоброчесності. Більша частка студентів-чоловіків повідомили про завантаження готових робіт з Інтернету, тоді як студенти-жінки, які списують на іспитах чи заліках, роблять це, як правило, частіше. Вплив пандемії COVID-19 на таку поведінку потребує подальшого дослідження.

Також отримані дані (див. Графік 5, Графік 6) порівнюють поширеність академічної недоброчесності серед студентів, які навчаються за державним замовленням (або «бюджетників»), та студентів-контрактників за 2020 та 2021 роки. Академічна недоброчесність вимірюється у двох формах: списування під час іспитів чи заліків та завантаження готових студентських робіт з інтернету.

Дивлячись на частоту списування на іспитах чи заліках, можна помітити, що в обидва роки більший відсоток студентів-бюджетників повідомили, що списують «дуже часто», «часто», «іноді» та «вкрай рідко» порівняно зі студентами-контрактниками. Ця закономірність свідчить про те, що студенти-бюджетники можуть бути більш схильні до списування під час іспитів чи заліків, ніж студенти-контрактники.

Щодо скачування готових робіт з інтернету, то тут спостерігається схожа закономірність. І в 2020, і в 2021 роках більша частка студентів-бюджетників повідомила про цю форму академічної недоброчесності порівняно зі студентами-контрактниками. У 2020 році 14,83% студентів-бюджетників

повідомили про таку поведінку порівняно з 16,97% студентів-контрактників. У 2021 році відсоток зменшився для обох груп, але різниця збереглася: 13,27% студентів-бюджетників зізналися у скачуванні готових робіт порівняно з 9,17% студентів-контрактників.

Отже, дані свідчать про те, що існує статистично значущий зв'язок між формою навчання та поширеністю академічної недоброчесності: студенти-бюджетники повідомляють про вищий рівень академічної недоброчесності в обох формах навчання, що досліджувалися. Однак причини цієї різниці не є очевидними з даних і потребують подальшого дослідження. Такі фактори, як тиск з метою збереження оцінок, відмінності в академічній підтримці та ставлення до академічної доброчесності, потенційно можуть відігравати певну роль.

Основними причинами завантаження робіт з інтернету у 2021 році (див. Графік 7) студенти назвали відсутність інтересу до роботи (108 відповідей) та брак часу на її виконання (96 відповідей). Серед інших причин - впевненість у тому, що роботу не перевіряють (46 відповідей) і що за завантаження не буде покарання (28 відповідей). Це свідчить про те, що стратегії, спрямовані на підвищення залученості студентів, ефективне управління часом та забезпечення академічної доброчесності, можуть допомогти зменшити кількість таких випадків академічної недоброчесності.

ВИСНОВОК

Академічна доброчесність лежить в основі наукової діяльності, слугуючи наріжним каменем для розвитку знань. Це набір спільних цінностей і норм, які сприяють чесності, відповідальності та справедливості в усіх аспектах академічної роботи в межах спільноти, включаючи студентів, викладачів, співробітників та адміністрацію [Fishman, 2009]. Культура академічної доброчесності не лише є невід'ємною складовою підтримки довіри до академічної роботи, але й гарантує, що академічні спільноти дотримуються високих етичних стандартів, продукуючи точні та надійні результати досліджень [McCabe, 2012]. Крім того, вона підтримує справедливість і рівність в академічному оцінюванні та виставленні оцінок, гарантуючи, що всі особи оцінюються на основі їхніх заслуг і старанності.

Однак академічна доброчесність часто ставиться під загрозу через академічну недоброчесність. Це не просто індивідуальний акт девіації, а суспільне явище, що перебуває під сильним впливом суспільних структур і культурних норм [McCabe, 2001]. Вона підриває освітній процес, пропагує культуру недоброчесності та породжує соціальну нерівність, підриваючи довіру суспільства до навчальних закладів [Grijalva, 2006]. Тому розуміння академічної недоброчесності, складної суспільної проблеми, потребує ретельного соціологічного дослідження. Таке розуміння може прокласти шлях до створення освітнього середовища, яке сприятиме доброчесності, справедливості та довірі.

Ретельне вивчення останніх даних розкриває багатогранну природу академічної недоброчесності, проливаючи світло на кілька факторів впливу, таких як тип факультету, задоволеність студентів навчанням, стать, форма навчання та мотивації, що стоять за такою недоброчесною поведінкою, це можна побачити й з нашого дослідження, яке підтверджує минулі результати досліджень, підкріплює їх.

У результатах нашого дослідження привертає увагу незначна різниця в академічній недоброчесності між факультетами. Факультет, до якого належить студент, має лише слабку прогностичну силу щодо нечесних практик. Отже, необхідно дослідити інші особистісні та інституційні фактори, які можуть сприяти нечесній поведінці, що перегукується з результатами дослідження McCabe (2001).

Також ми з'ясували, що існує помірний, але помітний зв'язок між задоволеністю студентів та академічною недоброчесністю. Зі збільшенням задоволеності схильність до списування або завантаження готових робіт з інтернету зменшується. Проте цей зв'язок не є стійким, що свідчить про те, що підвищення рівня задоволеності студентів може допомогти, але не є достатнім для суттєвого зниження рівня недоброчесності, про це також згадується в дослідженні, проведеним Nonis (2001).

Ми помітили, що стать, схоже, також впливає на тип нечесної поведінки: студенти-чоловіки частіше завантажують роботи з Інтернету, тоді як студентки частіше списують під час іспитів. Вплив зовнішніх факторів, таких як пандемія COVID-19, на таку поведінку залишається не до кінця вивченим, що потребує подальших досліджень. Результати дослідження Grijalva (2006) підтверджують цей висновок.

При аналізі даних нами ще було виявлено помітну різницю в поширеності академічної недоброчесності між студентами, які навчаються на бюджеті та на контракті, причому студенти, які навчаються на бюджеті, повідомляли про більшу кількість випадків недоброчесності. Цю розбіжність можна пояснити кількома причинами, такими як тиск з метою збереження оцінок, різне ставлення до академічної доброчесності та іншими факторами, які не розглядалися в цьому дослідженні.

Основними причинами завантаження робіт з інтернету у 2021 році серед студентів КНУ були відсутність інтересу до завдання та брак часу. Усунення цих мотиваційних чинників може потенційно зменшити кількість таких нечесних практик, про що пише у своїй праці McCabe (2005).

Насамкінець, боротьба з академічною недоброчесністю вимагає комплексного, багатогранного підходу. Зосередження уваги на задоволеності студентів, сприяння активному залученню, популяризація етичної поведінки та розвиток навичок ефективного управління часом можуть стати початком вирішення цієї проблеми. Однак складність проблеми академічної недоброчесності вимагає постійних досліджень для її глибшого розуміння та розробки більш ефективних стратегій її запобігання, як зазначає й McCabe (2012).

Спираючись на дані нашого та розглянутих досліджень про академічну недоброчесність та доброчесність, ми хотіли б запропонувати наступні стратегії, які можуть бути ефективними у боротьбі зі студентськими неетичними практиками:

1) Розробка та впровадження дієвого Кодексу Академічної Честі.

Дослідження МакКейба та Тревіньо (1997) демонструє вплив кодексу академічної честі на зменшення кількості випадків списування. Добре розроблений кодекс честі чітко формулює очікування навчального закладу щодо академічної доброчесності та містить вказівки щодо прийнятної та неприйнятної поведінки. У ньому також мають бути прописані наслідки порушень. Кодекс честі має бути не просто документом, а частиною університетської культури, який регулярно обговорюється та підкріплюється в аудиторіях та інших академічних середовищах [McCabe, 2012].

2) Виховувати культуру доброчесності та популяризація принципів академічної доброчесності.

Ще однією важливою стратегією є створення середовища, яке цінує чесність, довіру, справедливість, повагу та відповідальність. Це може суттєво утримати студентів від потурання неетичним практикам. Важливо зазначити, що така культура повинна пронизувати всі рівні закладу, від адміністративної політики та поведінки викладачів до поведінки та ставлення студентів. Заклади можуть розвивати культуру академічної доброчесності за допомогою різних засобів, таких як визнання академічних досягнень, забезпечення етичної освіти та сприяння відкритим і чесним дискусіям щодо академічної чесності [Treviño, 2021].

Також цього можна досягти шляхом проведення просвітницьких семінарів, майстер-класів та включення цих цінностей у навчальну програму. Пояснення цих принципів на прикладах з реального життя та тематичних дослідженнях може зробити навчальний процес більш цікавим та результативним [Gallant, 2008].

3) Впровадження сучасного програмного забезпечення для виявлення плагіату.

Інструменти виявлення плагіату, такі як Turnitin, Unicheck або Grammarly, можуть допомогти утримати студентів від копіювання чи перефразування чужих робіт без належного цитування. Також було б корисно використовувати такі програми не тільки для перевірки дипломних робіт, але й наприклад, есе та інших видів письмових робіт. Однак їх слід використовувати як навчальні інструменти, щоб допомогти студентам зрозуміти, що таке плагіат, а не як суто каральні заходи [Badge, 2007].

4) Застосовувати методи оцінювання, які унеможливають списування.

Розробка завдань, які вимагають нестандартного, критичного мислення та креативності, може зменшити ймовірність списування. Відкриті запитання, есе та проектні завдання є чудовими варіантами для стимулювання оригінального

мислення. Також викладач відкидає можливість скачування готових робіт студентами з Інтернету, що є однією популярних практик академічної недоброчесності в сучасних навчальних закладах, згідно з даними нашого дослідження.

5) Сприяти встановленню міцних стосунків між студентами та викладачами.

Коли учні відчують, що їх цінують і розуміють вчителі, вони менш схильні діяти нечесно. Це пов'язано з кількома причинами.

По-перше, довіра та страх розчарування. Учні, які вважають своїх вчителів розуміючими і турботливими, розвивають довіру, що утримує від шахрайства. Вони також бояться розчарувати вчителя, якого поважають.

По-друге, покращення комунікації. Міцні стосунки між учнями та вчителями сприяють відкритому спілкуванню, що спонукає учнів звертатися по допомогу у разі труднощів, перш ніж вдаватися до нечесних методів.

По-третє, викладачі, які мають гарні стосунки зі своїми студентами, з більшою ймовірністю помічають, коли робота студента не відповідає їхнім звичайним характеристикам. Така можливість може слугувати проактивним методом виявлення академічної недоброчесності.

Дослідження, зокрема Маккейба, Тревіно та Баттерфілда (2001), Хенслі [Hensley, 2015], а також і дані нашого аналізу даних, зібраних в КНУ підтверджують важливість стосунків між студентом і викладачем у запобіганні академічній недоброчесності. Такі взаємостосунки в поєднанні з чіткими академічними очікуваннями та реагуванням на проблеми студентів допомагають уникнути неетичних практик.

Таким чином, наша роль як соціологів виходить за рамки документування цих проблем і полягає в тому, щоб пропонувати та впроваджувати ефективні інтервенції, які сприяють розвитку культури академічної доброчесності. Це

передбачає розуміння того, як суспільні норми і цінності, суспільні структури, інституційна політика і практика впливають на академічну недоброчесність, і, в свою чергу, використання цього розуміння для формування інтервенцій, які стримують академічну недоброчесність і сприяють академічній доброчесності, про що зазначає й Fishman (2009) у своїй роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Anderson M. S. Normative dissonance in science: Results from a national survey of U.S. scientists. / M. S. Anderson, B. C. Martinson, R. De Vries. // *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*. – 2007. – №2. – С. 3–14.
- Ashworth P. Guilty in whose eyes? University students' perceptions of cheating and plagiarism in academic work and assessment. / P. Ashworth, P. Bannister, P. Thorne. // *Studies in Higher Education*. – 1997. – С. 187–203. URL: <https://doi.org/10.1080/03075079712331381034>
- Badge J. L. To cheat or not to cheat? A trial of the JISC plagiarism detection service with biological sciences students. / J. L. Badge, A. J. Cann, J. Scott. // *Assessment & Evaluation in Higher Education*. – 2007. – №32. – С. 433-439.
- Badge J. L. To cheat or not to cheat? A trial of the JISC Plagiarism Detection Service with biological sciences students. / J. L. Badge, A. J. Cann, J. Scott. // *Assessment & Evaluation in Higher Education*. – 2007. – №32. – С. 433-439. DOI: 10.1080/02602930600898569
- Bieliauskaitė J. Solidarity in Academia and its Relationship to Academic Integrity / Jolanta Bieliauskaitė. // *Journal of Academic Ethics*. – 2021. – №19. – С. 309–322.
- Blumer H. *Symbolic interactionism: Perspective and method* / Herbert Blumer., 1986. – 224 с. – (University of California Press).
- Bowers W.J. *Student Dishonesty and Its Control in College* / William J. Bowers., 1964. - (Bureau of Applied Social Research, Columbia University).
- Bretag T. Contract cheating: a survey of Australian university students. / T. Bretag, R. Harper, M. Burton, C. Ellis, P. Newton, P. Rozenberg, S. Saddiqui, K. van Haeringen. // *Studies in Higher Education*. – 2019. – №44. – С. 1837-1856. DOI: 10.1080/03075079.2018.1462788

- Bretag T. Handbook of Academic Integrity / Tracey Bretag, Ed., 2016. – Singapore: Springer.
- Calabrese R. L. The relationship of alienation to cheating among a sample of American adolescents. / R. L. Calabrese, J. T. Cochran. // Journal of Research & Development in Education. – 1990. – №23. – C. 65–72.
- Carpenter D. D. Does academic dishonesty relate to unethical behavior in professional practice? An exploratory study. / D. D. Carpenter, T. S. Harding, C. J. Finelli, H. J. Passow. // Science and Engineering Ethics. – 2004. – №10. – C. 311-324.
- Cochran J. K. Shame, embarrassment, and formal sanction threats: Extending the deterrence/rational choice model to academic dishonesty. / J. K. Cochran, M. B. Chamlin, P. B. Wood, C. S. Sellers. // Sociological Inquiry. – 1999. – №69. – C. 91-105.
- Coman C. Online Teaching and Learning in Higher Education during the Coronavirus Pandemic: Students' Perspective. / C. Coman, L. G. Țîru, L. Meseșan-Schmitz, C. Stanciu, M. C. Bularca. // Sustainability. – 2020. – №12. – C. 10367. URL: <https://doi.org/10.3390/su122410367>
- Covell K. Strain theory and academic dishonesty: A research note. / K. Covell, C. Barr. // Deviant Behavior. – 2020. – №41. – C. 1411-1424.
- Crawford J. COVID-19: 20 Countries' Higher Education Intra-Period Digital Pedagogy Response. / J. Crawford, K. Butler-Henderson, J. Rudolph, B. Malkawi, M. Glowatz, R. Burton, P. A. Magni, S. Lam. // Journal of Applied Learning and Teaching. – 2020. – №3. – C. 9-28. URL: <https://doi.org/10.37074/jalt.2020.3.1.7>
- Daniel S. J. Education and the COVID-19 pandemic / S. J. Daniel. // Prospects. – 2020. – №49. – C. 91–96.

- Davis S. F. Academic Dishonesty: Prevalence, Determinants, Techniques, and Punishments. / S. F. Davis, C. A. Grover, A. H. Becker, L. N. McGregor. // Teaching of Psychology. – 1992. – №19. – C. 16–20. URL: https://doi.org/10.1207/s15328023top1901_3
- Draper M. Essay mills and other contract cheating services: to buy or not to buy and the consequences of students changing their minds. / M. Draper, T. Lancaster, S. Dann, et al. // International Journal for Educational Integrity. – 2021. – №17. – C. 13. URL: <https://doi.org/10.1007/s40979-021-00081-x>
- Durkheim E. Suicide: A study in sociology / Emile Durkheim; Translated by J.A. Spaulding & G. Simpson., 1951. - London: Routledge. (Original work published 1897)
- Field A. Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics / Andy Field., 2013. - Sage.
- Finn K. V. Academic performance and cheating: Moderating role of school identification and self-efficacy. / K. V. Finn, M. R. Frone. // The Journal of Educational Research. – 2004. – №97. – C. 115-122.
- Fishman T. “We know it when we see it” is not good enough: Toward a standard definition of plagiarism that transcends theft, fraud, and copyright / Teddi Fishman., 2009.
- Gallant T. B. Academic Integrity in the Twenty-First Century: A Teaching and Learning Imperative. / T. B. Gallant. // ASHE Higher Education Report. – 2008. – №33. – C. 1-143.
- Gallant T. B. Organizational theory and student cheating: Explanation, responses, and strategies. / T. B. Gallant, P. Drinan. // The Journal of Higher Education. – 2006. – №77. – C. 839-860.
- Grijalva T.C. Academic Honesty and Online Courses. / T.C. Grijalva, C. Nowell, J. Kerkvliet. // College student journal. – 2006. – C. 180-185.

- Guerrero-Dib J. G. Impact of academic integrity on workplace ethical behavior. / J. G. Guerrero-Dib, L. Portales, Y. Heredia-Escorza. // *International Journal for Educational Integrity*. – 2020. – №16. URL: <https://doi.org/10.1007/s40979-020-0051-3>
- Gullifer J. Exploring university students' perceptions of plagiarism: A focus group study. / J. Gullifer, G. A. Tyson. // *Studies in Higher Education*. – 2010. – №35. – C. 463–481.
- Hard N. Faculty and college integrity: Values and policies in the news. / N. Hard, J. M. Conway, A. C. Moran. // *Journal of Academic Ethics*. – 2006. – №4. – C. 199-220.
- Harding T. S. The theory of planned behavior as a model of academic dishonesty in engineering and humanities undergraduates. / T. S. Harding, M. J. Mayhew, C. J. Finelli, D. D. Carpenter. // *Ethics & Behavior*. – 2007. – №17. – C. 255-279.
- Harper R. Detecting contract cheating: examining the role of assessment type. / R. Harper, T. Bretag, K. Rundle. // *Higher Education Research & Development*. – 2021. – №40. – C. 263-278. DOI: 10.1080/07294360.2020.1724899
- Hasri A. Students' attitudes and behavior towards academic dishonesty during online learning. / A. Hasri, R. Supar, N. D. N. Azman, H. Sharip, L. S. M. Yamin. // In *International Academic Symposium of Social Science 2022*. – 2022. URL: <https://doi.org/10.3390/proceedings2022082036>
- Hensley L. C. Predicting college students' self-reported engagement in academic dishonesty. / L. C. Hensley. // *Journal of Education and Human Development*. – 2015. – №4. – C. 19-29.
- Holden O. L. Academic integrity in online assessment: A research review. / O. L. Holden, M. E. Norris, V. A. Kuhlmeier. // *Frontiers in Education*. – 2021. – №6. DOI: 10.3389/feduc.2021.639814

- Hollister B. Engagement in online learning: Student attitudes and behavior during COVID-19. / B. Hollister, P. Nair, S. Hill-Lindsay, L. Chukoskie. // *Frontiers in Education*. – 2022. – №7. DOI: 10.3389/feduc.2022.851019
- Hrabak M. Academic misconduct among medical students in a post-communist country. / M. Hrabak, A. Vujaklija, I. Vodopivec, D. Hren, M. Marusić, A. Marusić. // *Medical Education*. – 2004. – №38. – C. 276-285. DOI: 10.1111/j.1365-2923.2004.01766.x
- Institute of Medicine and National Research Council. Integrity in scientific research: Creating an environment that promotes responsible conduct / Institute of Medicine and National Research Council. – Washington: The National Academies Press, 2002. – 216 c.
- Jordan A. E. College Student Cheating: The Role of Motivation, Perceived Norms, Attitudes, and Knowledge of Institutional Policy. / A. E. Jordan // *Ethics & Behavior*. – 2001. – №11. – C. 233-247. DOI: 10.1207/S15327019EB1103_3
- Lahap J. Challenges and issues of teaching and learning during the pandemic (COVID-19). / J. Lahap, T. S. T. Hussin, N. M. Said, H. F. Ariffin, A. Azmi. // *Sustainability*. – 2023. – №15. URL: <https://doi.org/10.3390/su15086543>
- Lancaster T. Contract cheating: The outsourcing of assessed student work. / T. Lancaster, R. Clarke // In T. Bretag (Ed.), *Handbook of Academic Integrity*. – Singapore: Springer, 2016. – C. 153-167.
- Lang J.M. Cheating lessons: Learning from academic dishonesty / James M. Lang., 2013. – (Harvard University Press).
- Luniachek V. Academic integrity in higher education of Ukraine: Current state and call for action. / V. Luniachek, A. Brovdii, O. Kulakovskiy, T. Varenko. // *Education Research International*. – 2020. URL: <https://doi.org/10.1155/2020/8856251>

- Malik A. A. Impact of academic cheating and perceived online learning effectiveness on academic performance during the COVID-19 pandemic among Pakistani students. / A. A. Malik, M. Hassan, M. Rizwan, I. Mushtaque, T. A. Lak, M. Hussain. // *Frontiers in Psychology*. – 2023. – №14. DOI: 10.3389/fpsyg.2023.1124095
- McCabe D. L. Cheating among College and University Students: A North American Perspective. / D. L. McCabe // *International Journal for Educational Integrity*/ Donald L. McCabe, – 2005. – №1.
- McCabe D. L. Cheating in Academic Institutions: A Decade of Research. / D. L. McCabe, L. K. Trevino, K. D. Butterfield. // *Ethics & Behavior*. – 2001. – №11. – C. 219-232. DOI: 10.1207/S15327019EB1103_2
- McCabe D. L. Cheating in Academic Institutions: A Decade of Research. / D. L. McCabe, L. K. Trevino, K. D. Butterfield. // *Ethics & Behavior*. – 2001. – №11. – C. 219-232. DOI: 10.1207/S15327019EB1103_2
- McCabe D. L. Cheating in college: Why students do it and what educators can do about it / D. L. McCabe, K. D. Butterfield, L. K. Treviño., 2012. – 240 c.
- McCabe D. L. Individual and contextual influences on academic dishonesty: A multicampus investigation. / D. L. McCabe, L. K. Treviño. // *Research in Higher Education*. – 1997. – №38. – C. 379-396.
- McCabe D. L. Ten (Updated) Principles of Academic Integrity: How Faculty Can Foster Student Honesty / D. L. McCabe, G. Pavela. // *Change: The Magazine of Higher Learning*. – 2004. – №36. – C. 10–15.
- Meldrum R. C. Reconsidering the effect of self-control and delinquent peers: Implications of measurement for theoretical significance. / R. C. Meldrum, J. T. Young, F. M. Weerman. // *Journal of Research in Crime and Delinquency*. – 2009. – №46. – C. 353-376.

- Merton R. K. A note on science and democracy. / R. K. Merton. // *Journal of Legal and Political Sociology*. – 1942. – C. 115-126.
- Merton R. K. Social structure and anomie. / R. K. Merton. // *American Sociological Review*. – 1938. – №3. – C. 672-682.
- Merton R.K. *The sociology of science: Theoretical and empirical investigations* / Robert K. Merton., 1973. – (University of Chicago press).
- Morris E. J. Academic integrity matters: Five considerations for addressing contract cheating. / E. J. Morris. // *International Journal for Educational Integrity*. – 2018. – №14. URL: <https://doi.org/10.1007/s40979-018-0038-5>
- Myers J. L. *Research Design and Statistical Analysis* (3rd edition) / J. L. Myers, A. D. Well, R. F. Lorch, 2010.
- Newton P. M. Custom essay writers, freelancers, and other paid third parties. / P. M. Newton, C. Lang // In T. Bretag (Ed.), *Handbook of Academic Integrity*. – Singapore: Springer, 2016. – C. 277-293.
- Nijhof A. Professional and institutional morality: building ethics programs on the dual loyalty of academic professionals. / A. Nijhof, C. Wilderom, M. Oost. // *Ethics and Education*. – 2012. – №7. – C. 91-109. DOI: 10.1080/17449642.2012.681236
- Nonis S. An examination of the relationship between academic dishonesty and workplace dishonesty: A multicampus investigation. / S. Nonis, C. O. Swift. // *Journal of Education for Business*. – 2001. – №77. – C. 69-77.
- Peters M. A. Academic integrity: An interview with Tracey Bretag. / M. A. Peters. // *Educational Philosophy and Theory*. – 2019. – №51. – C. 751-756. URL: <https://doi.org/10.1080/00131857.2018.1506726>
- Roig M. Lying and cheating: Fraudulent excuse making, cheating, and plagiarism. / M. Roig, M. Caso. // *The Journal of Psychology*. – 2005. – №139. – C. 485-494. DOI: 10.3200/JRLP.139.6.485-494

- Rosamond B. Plagiarism, academic norms and the governance of the profession. / B. Rosamond. // Politics. – 2002. – №22. – C. 167-174. URL: <https://doi.org/10.1111/1467-9256.00172>
- Sigthorsson G. Copy/Paste: The joys of plagiarism. / G. Sigthorsson. // M/C Journal. – 2005. – №8. URL: <https://doi.org/10.5204/mcj.2360>
- Sisti D. A. How Do High School Students Justify Internet Plagiarism? / D. A. Sisti. // Ethics & Behavior. – 2007. – №17. – C. 215-231. DOI: 10.1080/10508420701519163
- Son C. Effects of COVID-19 on College Students' Mental Health in the United States: Interview Survey Study. / C. Son, S. Hegde, A. Smith, X. Wang, F. Sasangohar. // Journal of Medical Internet Research. – 2020. – №22. DOI: 10.2196/21279
- Spence M. Job market signaling. / M. Spence. // The Quarterly Journal of Economics. – 1973. – №87. – C. 355-374.
- Steneck N. H. Fostering integrity in research: Definitions, current knowledge, and future directions. / N. H. Steneck. // Science and Engineering Ethics. – 2006. – №12. – C. 53-74.
- Stephens J. M. Creating cultures of integrity: A multilevel intervention model for promoting academic honesty. / J. M. Stephens. // Assessment & Evaluation in Higher Education. – 2019. – №44. – C. 362–376.
- Storch E. A. Fraternities, sororities, and academic dishonesty. / E. A. Storch, J. B. Storch. // College Student Journal. – 2002. – №36. – C. 247–252.
- Tauginienė L. Enhancing the taxonomies relating to academic integrity and misconduct. / L. Tauginienė, I. Gaižauskaitė, S. Razi, I. Glendinning, S. Sivasubramaniam, F. Marino, J. Kravjar. // Journal of Academic Ethics. – 2019. – №17. – C. 345-361. URL: <https://doi.org/10.1007/s10805-019-09342-4>

- Teixeira A. A. C. Cheating by economics and business undergraduate students: An exploratory international assessment. / A. A. C. Teixeira, M. F. Rocha. // Higher Education. – 2010. – №59. – C. 663-701.
- Trevino L. K. Managing Business Ethics: Straight Talk about How to Do It Right / L. K. Trevino, K. A. Nelson., 2021. – 384 c.
- Vučković D. Attitudes towards cheating behavior during assessing students' performance: Student and teacher perspectives. / D. Vučković, S. Peković, M. Blečić, et al. // International Journal for Educational Integrity. – 2020. – №16. URL: <https://doi.org/10.1007/s40979-020-00065-3>
- Walker M. Contract cheating: A new challenge for academic honesty? / M. Walker, C. Townley. // Journal of Academic Ethics. – 2012. – №10. URL: <https://doi.org/10.1007/s10805-012-9150-y>
- Whitley B. E. Factors associated with cheating among college students: A review. / B. E. Whitley. // Research in Higher Education. – 1998. – №39. – C. 235-274. URL: <https://doi.org/10.1023/A:1018724900565>
- Whitley B. E. Gender differences in cheating attitudes and classroom cheating behavior: A meta-analysis. / B. E. Whitley, A. B. Nelson, C. J. Jones. // Sex Roles. – 1999. – №41. – C. 657-680. URL: <https://doi.org/10.1023/A:1018863909149>
- Ziman J. Real science: What it is, and what it means / John Ziman., 2002. - (Cambridge University Press).

Таблиця «Класифікація видів академічної недоброчесності»

Вид академічної недоброчесності	Концептуалізація
Плагіат	Видавання чужої роботи або ідей за власні без належного посилання на першоджерело або автора. Сюди входить копіювання і вставка тексту з онлайн-джерел, перефразування чужої роботи без зазначення авторства, а також повторне використання частин вашої власної раніше поданої роботи (також відоме як самоплагіат) без дозволу.
Фабрикація	Акт фальсифікації даних, інформації або цитат у будь-якій академічній справі. Сюди входить вигадування даних в експерименті, цитування неіснуючих джерел або неточне цитування джерела.
Обман	Надання неправдивої інформації викладачеві щодо офіційної академічної справи. Сюди входить вигадування причини, щоб отримати продовження терміну виконання завдання чи іспиту, або брехня про ресурси, використані під час виконання завдання.
Шахрайство	Спроба отримати несправедливу перевагу у формальній академічній справі. Сюди входить копіювання роботи іншого студента, використання заборонених матеріалів під час іспиту або допомога іншому студенту в шахрайстві.
Хабарництво	Надання, пропозиція або отримання винагороди в обмін на оцінку, завдання або виконання академічної роботи, яку ви повинні були виконати самостійно.
Саботаж	Дії, спрямовані на те, щоб перешкодити іншим завершити свою роботу. Сюди входить вирізання сторінок з бібліотечних книг або навмисне руйнування експериментів інших.
Видавання себе за іншого	Видавання себе за учня з наміром надати йому перевагу.

Змова	Допомога іншому студенту вчинити акт академічної недоброчесності. Це може включати спільну роботу над завданням або іспитом, коли така співпраця заборонена
Перекручування фактів	Неналежне маніпулювання своєю академічною роботою, щоб створити хибне враження. Це може включати маніпуляції з даними, щоб результати виглядали більш точними, або вибіркоче представлення результатів, щоб створити хибне враження про своє дослідження.

Додаток 2. Таблиці.

Таблиця 1.1 Вкажіть факультет (інститут), на (в) якому Ви навчаєтесь: * Виконуючи навчальні завдання, чи доводилося Вам особисто завантажувати готові студентські роботи з Інтернету та видавати їх за свої? (2021)

Критерії хі-квадрат			
	Значення	ст.св.	Асимптотична значущість (2-стороння)
Хі-квадрат Пірсона	40,168 ^a	20	0,005
Співвідношення правдоподібності	41,346	20	0,003
Лінійно-лінійний зв'язок	10,345	1	0,001
Кількість допустимих спостережень	1140		
а. Для числа комірок 9 (21,4%) передбачається значення, менше 5. Мінімальне передбачуване число дорівнює 1,01.			

Таблиця 1.2 Вкажіть факультет (інститут), на (в) якому Ви навчаєтесь: * Виконуючи навчальні завдання, чи доводилося Вам особисто завантажувати готові студентські роботи з Інтернету та видавати їх за свої? (2021)

Симетричні показники				
	Значення	Асимптотична середньоквадратична помилка ^a	Приблизна T ^b	Приблизна знач.

Інтервал/ інтервал	R Пірсона	-0,095	0,028	-3,230	0,001 ^c
Порядковий/порядковий	Кореляція Спірмена	-0,099	0,027	-3,365	0,001 ^c
Кількість допустимих спостережень		1140			
а. Не передбачаючи нульової гіпотези.					
б. Використання асимптотичної середньоквадратичної помилки в припущенні нульової гіпотези.					
с. Базується на нормальній апроксимації.					

*Таблиця 1.3 Вкажіть факультет (інститут), на (в) якому Ви навчаєтесь: *
Як часто Вам доводилось списувати, виконуючи завдання на іспиті або заліку в
минулому навчальному семестрі? (2021)*

Критерії хі-квадрат				
	Значення	ст. св.		Асимптотична значущість (2-стороння)
Хі-квадрат Пірсона	105,668 ^a	80	0,029	0,000
Співвідношення правдоподібності	116,228	80	0,005	0,000

Лінійно-лінійний зв'язок	2,995	1	0,084	0,000
Кількість допустимих спостережень	1140			
а. Для числа комірок 34 (32,4%) передбачається значення, менше 5. Мінімальне передбачуване число дорівнює 0,67.				

*Таблиця 1.4 Вкажіть факультет (інститут), на (в) якому Ви навчаєтесь: *
Як часто Вам доводилось списувати, виконуючи завдання на іспиті або заліку в
минулому навчальному семестрі? (2021)*

Симетричні показники					
		Значення	Асимптотична середньоквадратична помилка ^a	Приблизна T ^b	Приблизна Знач.
Інтервал/інтервал	Р Пірсона	0,051	0,030	1,732	0,084 ^c
Порядковий/порядковий	Кореляція Спірмена	0,052	0,030	1,761	0,078 ^c
Кількість допустимих спостережень		1140			

a. Не передбачаючи нульової гіпотези.
b. Використання асимптотичної середньоквадратичної помилки в припущенні нульової гіпотези.
c. Базується на нормальній апроксимації.

Таблиця 2.1 Загалом, наскільки Ви задоволені своїм навчанням сьогодні? *
 Як часто Вам доводилося списувати на іспиті чи заліку протягом останнього навчального семестру? (2021)

Критерії хі-квадрат			
	Значення	ст.св.	Асимптотична значущість (2-стороння)
Хі-квадрат Пірсона	102,964 ^a	20	0,000
Співвідношення правдоподібності	95,295	20	0,000
Лінійно-лінійний зв'язок	65,177	1	0,000
Кількість допустимих спостережень	1060		
a. Для числа комірок 3 (10,0%) передбачається значення, менше 5. Мінімальне передбачуване число дорівнює 1,70.			

Таблиця 2.2 Загалом, наскільки Ви задоволені своїм навчанням сьогодні? *
 Як часто Вам доводилося списувати на іспиті чи заліку протягом останнього навчального семестру? (2021)

Симетричні показники					
		Значення	Асимптотична середньоквадратична помилка ^a	Приблизна T ^b	Приблизна Знач.
Інтервал/інтервал	R Пірсона	-0,248	0,031	-8,330	0,000 ^c
Порядковий/порядковий	Кореляція Спірмена	-0,245	0,030	-8,215	0,000 ^c
Кількість допустимих спостережень		1060,00			
а. Не передбачаючи нульової гіпотези.					
б. Використання асимптотичної середньоквадратичної помилки в припущенні нульової гіпотези.					
с. Базується на нормальній апроксимації.					

Таблиця 2.3 *В цілому, наскільки Ви задоволені навчанням сьогодні? * Виконуючи навчальні завдання, чи доводилося Вам особисто завантажувати готові студентські роботи з Інтернету та видавати їх за свої? (2021)*

Критерії хі-квадрат

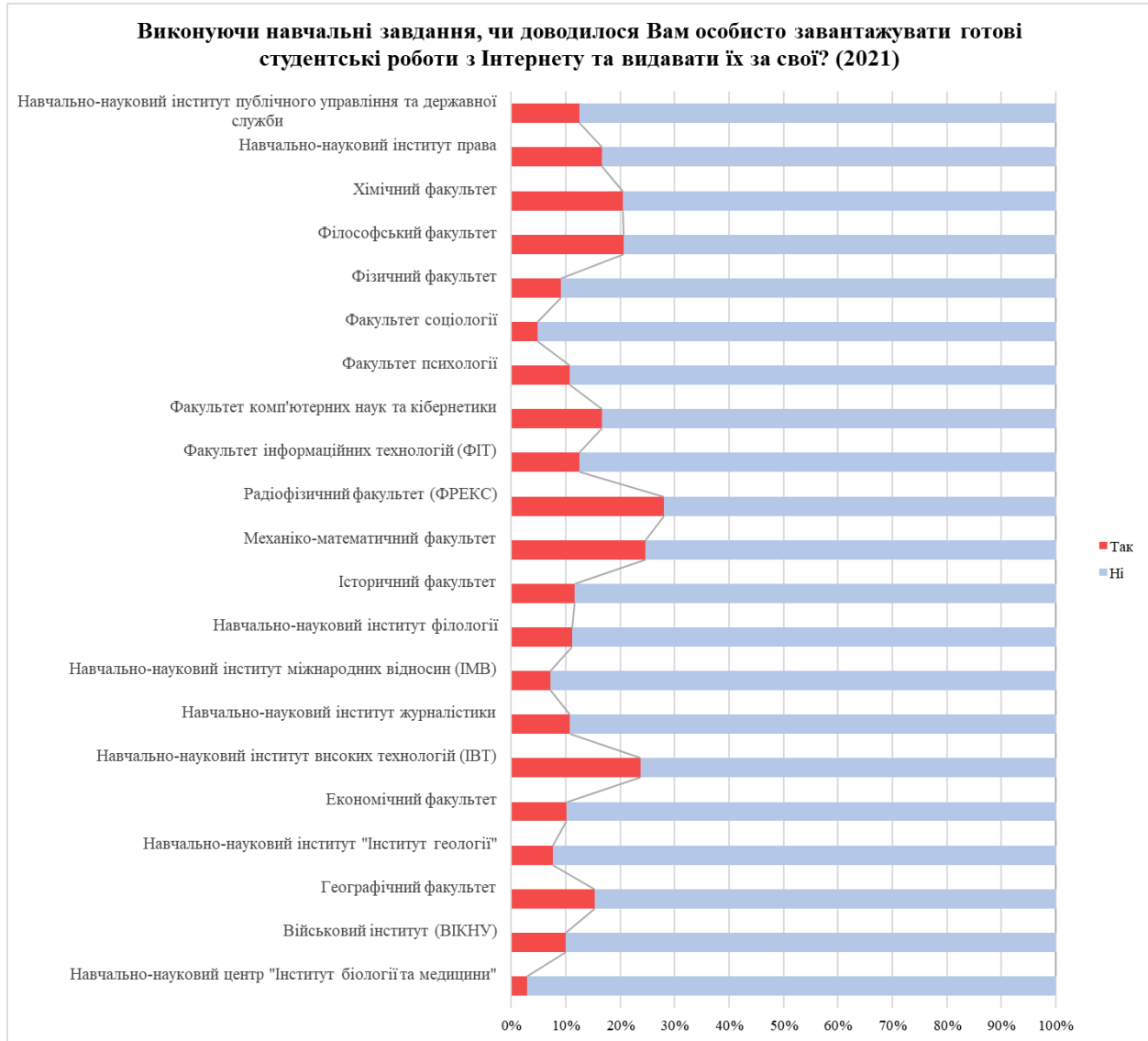
	Значення	ст.св.	Асимптотична значущість (2-стороння)
Хі-квадрат Пірсона	44,091 ^a	5	0,000
Співвідношення правдоподібності	39,753	5	0,000
Лінійно-лінійний зв'язок	35,531	1	0,000
Кількість допустимих спостережень	1060		
а. Для числа комірок 1 (8,3%) передбачається значення, менше 5. Мінімальне передбачуване число дорівнює 2,47.			

Таблиця 2.4 В цілому, наскільки Ви задоволені навчанням сьогодні? *
Виконуючи навчальні завдання, чи доводилося Вам особисто завантажувати
готові студентські роботи з Інтернету та видавати їх за свої? (2021)

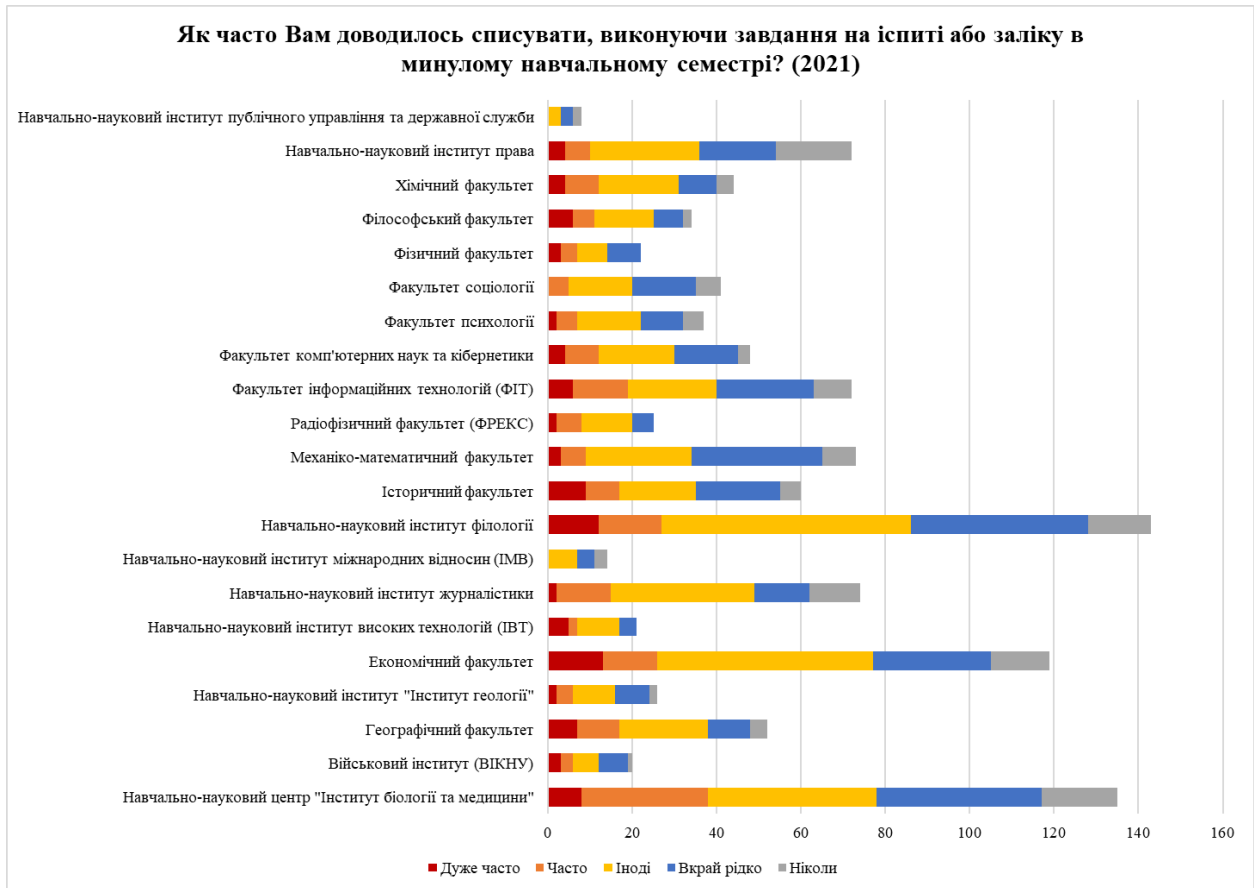
Симетричні показники					
		Значення	Асимптотична середньоквадратична помилка ^a	Приблизна T^b	Приблизна Знач.
Інтервал/інтервал	R Пірсона	-0,183	0,031	-6,060	0,000 ^c
Порядковий/порядковий	Кореляція Спірмена	-0,181	0,030	-5,992	0,000 ^c

Кількість допустимих спостережень	1060			
а. Не передбачаючи нульової гіпотези.				
б. Використання асимптотичної середньоквадратичної помилки в припущенні нульової гіпотези.				
с. Базується на нормальній апроксимації.				

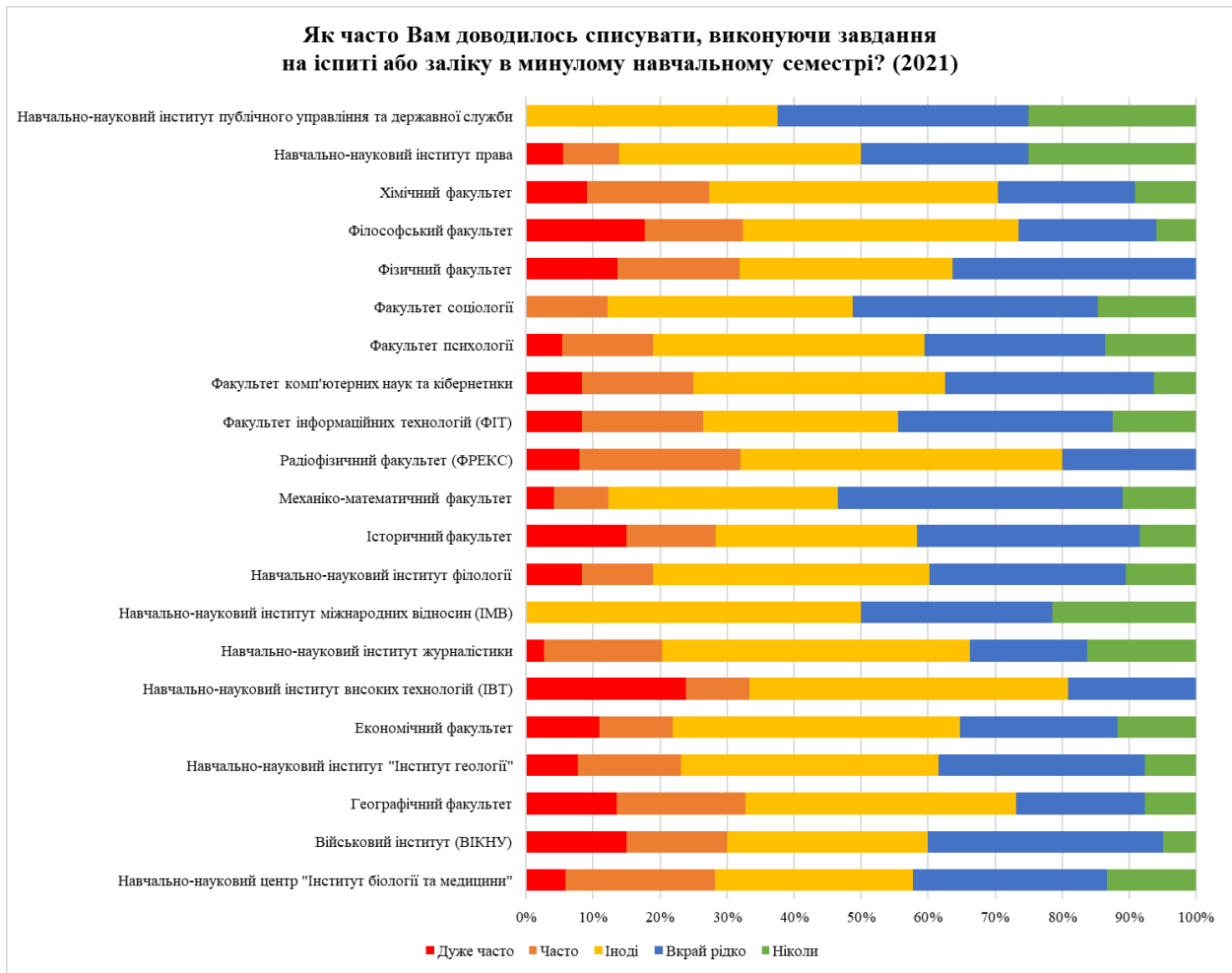
Графік 1.1

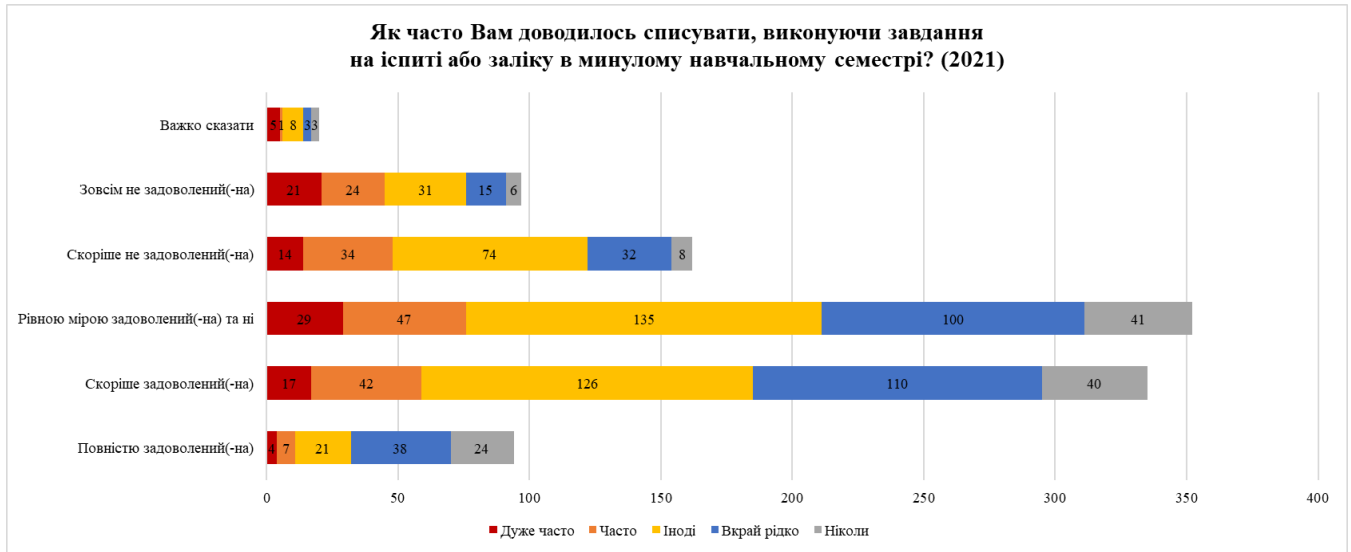
Графік 1.2

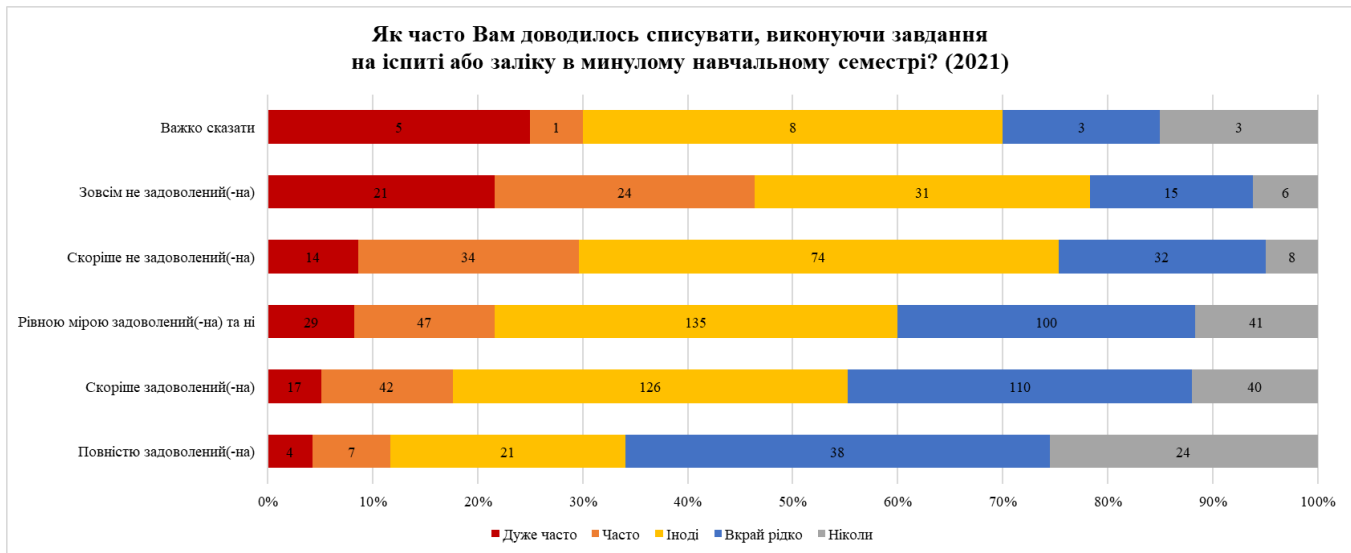
Графік 1.3

Графік 2.1

Графік 2.2

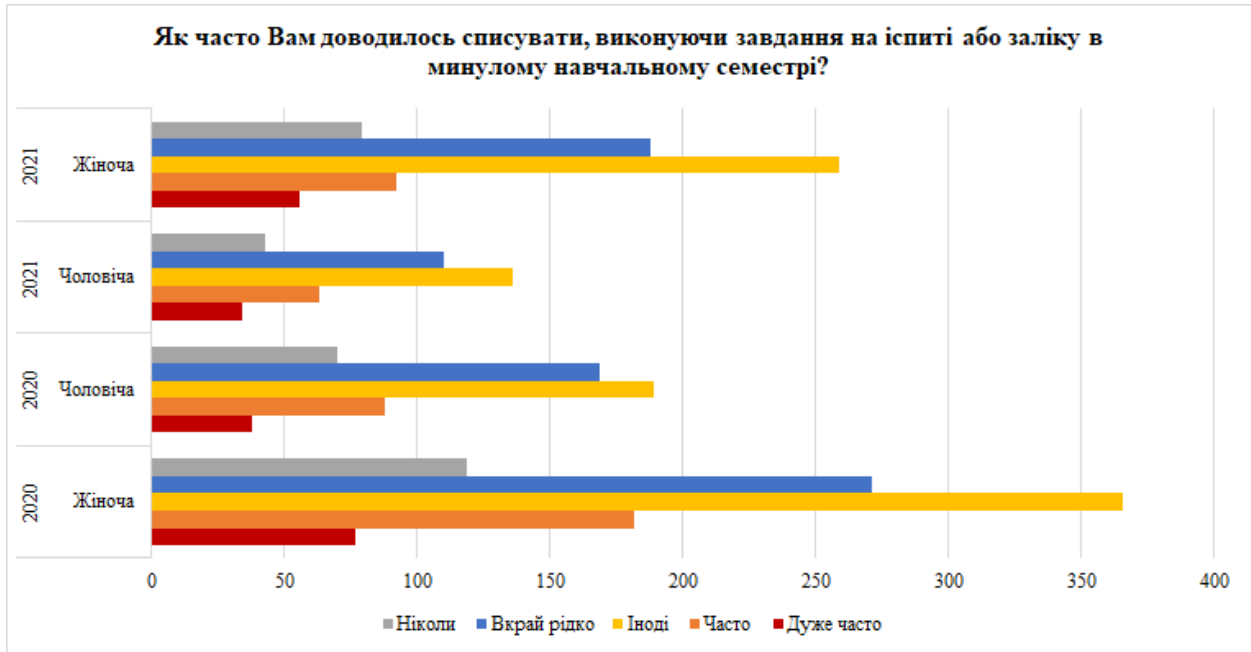
Графік 2.3

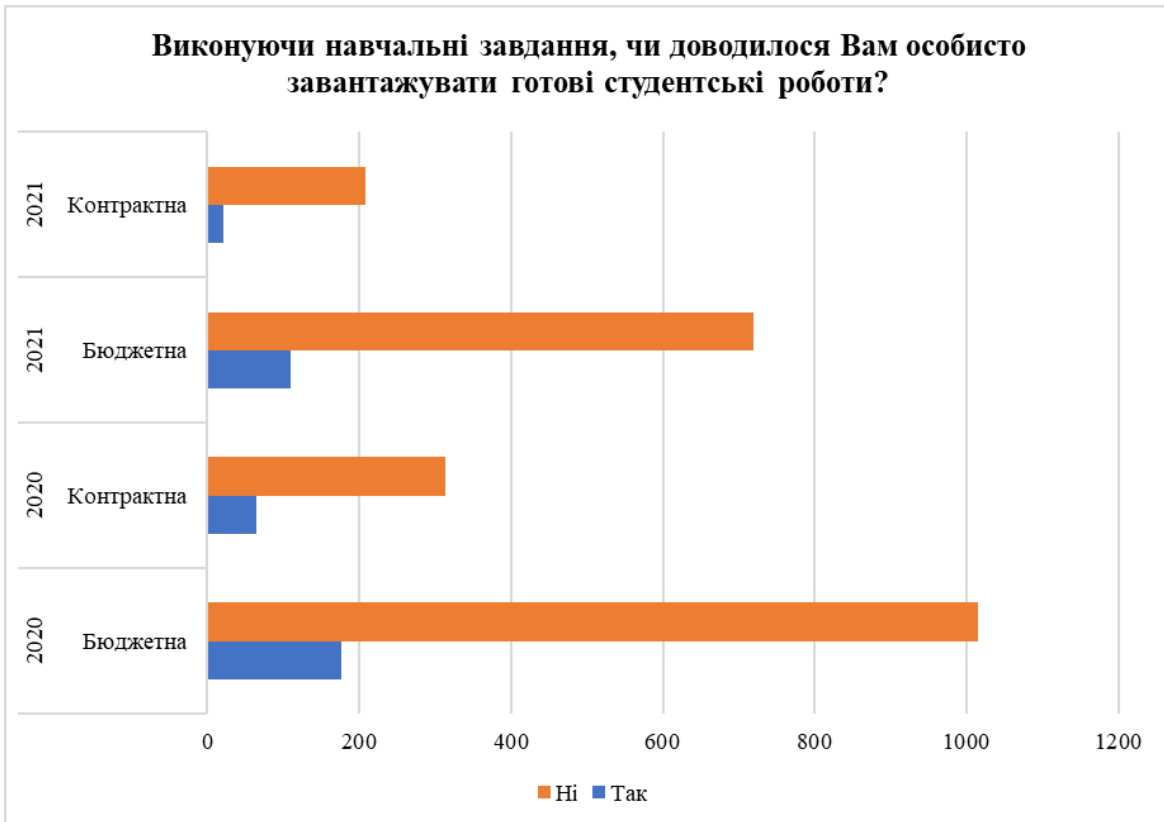
Графік 3

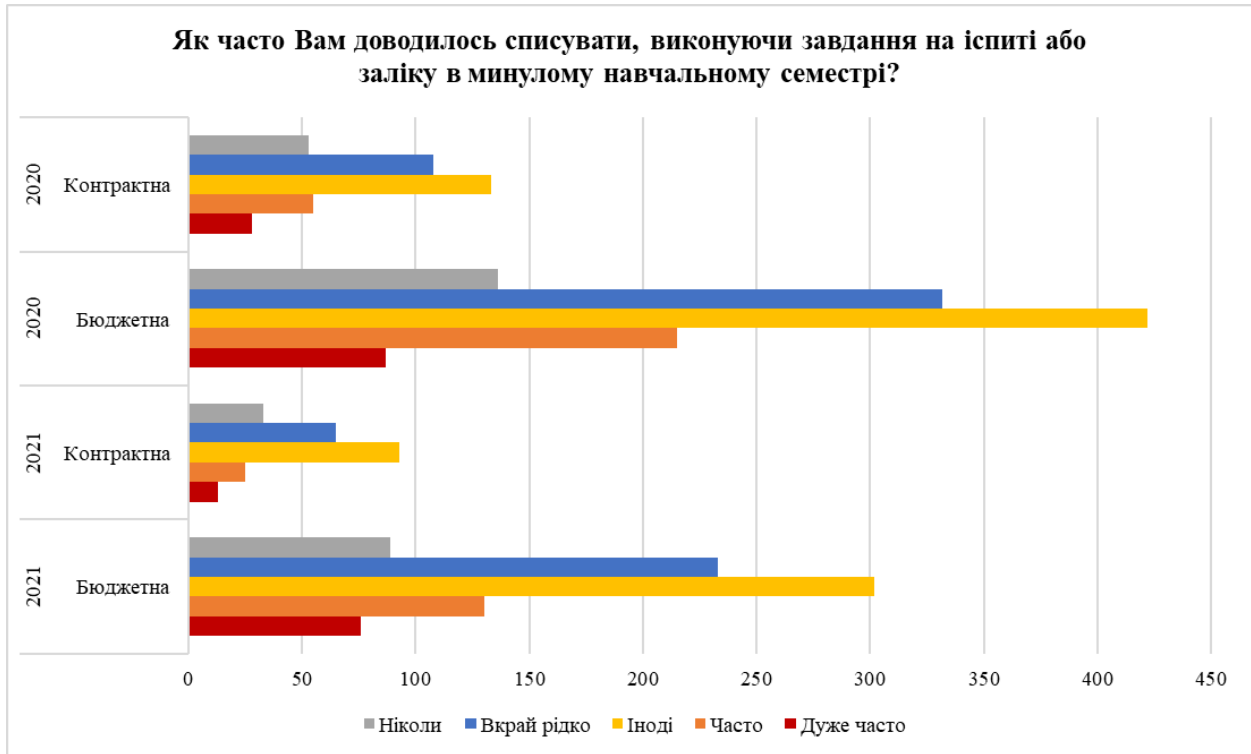
Графік 4

Графік 5

Графік 6

Графік 7.

